

EUROOPAN UNIONI

Alueiden komitea

TOISSIJAISUUSPERIAATETTA KÄSITTELEVÄ SELVITYS VUODELTA 2010

Toissijaisuusperiaatetta käsittelevä selvitys vuodelta 2010

SISÄLLYS

1.	JOHDANTO	2
2.	UUSI OIKEUDELLINEN JA INSTITUTIONAALINEN KEHYS	2
2.1	Lissabonin sopimuksen selvä viittaus paikallis- ja aluetasoihin.....	2
2.2	Kanteen nostaminen EU:n tuomioistuimessa toissijaisuusperiaatteen perusteella.....	3
3.	TOISSIJAJAISUUSPERIAATE EU:N PÄÄTÖKSENTEKOPROSESSISSA – AK:N SEURANTATOIMET	4
3.1	Subsidiariteettianalyysin valtavirtaistaminen AK:n lausunnoissa.....	4
3.1.1	Uudet menetelmät AK:n lausuntoihin liittyvien toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatearviointien laatimiseksi	4
3.1.2	Toissijaisuusperiaate syyskuusta 2009 lähtien annetuissa AK:n lausunnoissa	5
3.2	Toissijaisuusperiaatteen toteutumisen seurantaverkosto	8
3.2.1	Jäsenyys.....	9
3.2.2	Toissijaisuusperiaatteen toteutumisen seurantaverkoston toiminta.....	10
4.	AK:N TOIMET SUBSIDIARITEETTIKULTTUURIN VALTAVIRTAISTAMISEKSI LAINSÄÄDÄNNÖN VALMISTELUVAIHEESSA	12
4.1	Alueellisten vaikutusten arviointi	12
4.2	Toissijaisuusperiaatteen toteutumisen seurantaverkoston toimintasuunnitelma	14
4.3	Suhteet alueparlamentteihin ennakkovaroitusjärjestelmän puitteissa.....	16
4.4	Suhteet jäsenvaltioiden parlamentteihin	17
4.5	Suhteet EU:n toimielimiin	18
4.5.1	Euroopan komissio.....	18
4.5.2	Euroopan parlamentti	19
5.	VIESTINTÄ JA TAPAHTUMAT	20
5.1	Toissijaisuusperiaatteen toteutumisen seurantaverkoston internetsivusto.....	20
5.2	Aihekohtaiset subsidiariteettityöpajat.....	21
6.	YLEISET PÄÄTELMÄT	22

1. JOHDANTO

Alueiden komitean (AK) institutionaalinen ja poliittinen rooli toissijaisuusperiaatteen toteutumisen seurannassa on vahvistunut sen jälkeen, kun Lissabonin sopimus tuli voimaan 1. joulukuuta 2009. AK on saanut uusia tehtäviä, minkä myötä on auennut uusia näkymiä toissijaisuusperiaatteen toteuttamista ajatellen.

Käsillä oleva ensimmäinen toissijaisuusperiaatetta käsittelevä selvitys tarjoaa AK:lle tilaisuuden pohtia tätä uutta rooliaan ja esitellä tulevaisuudennäkymiä. Lisäksi tällä vuoden 2010 selvityksellä pyritään luomaan vertailukohta tuleville toissijaisuusperiaatetta käsitteleville vuosikertomuksille.

Selvitys kattaa toissijaisuusperiaatetta koskevat AK:n toimet vuoden 2009 syyskuun 1. päivästä vuoden 2010 joulukuun 31. päivään.¹ Siinä tarkastellaan toimien uutta perustaa, toissijaisuusperiaattele Lissabonin sopimuksella luotua oikeudellista ja institutionaalista kehystä, sekä sen vaikutuksia AK:hon (2. osa).

Selvityksessä tuodaan myös esille ja eritellään toissijaisuuden noudattamisen seurantaan liittyviä AK:n toimia. Toimet voidaan jaotella kahteen pääryhmään: subsidiariteettianalyysin valtavirtaistaminen AK:n lausunnoissa sekä toissijaisuusperiaatteen toteutumisen seurantaverkoston (3. osa) ja paikallis- ja alueviranomaisten valmiuksien kehittäminen erityisesti ennakkovaroitussjärjestelmää ajatellen.

Lisäksi selvityksessä tarkastellaan ja esitellään AK:n toimia subsidiariteettikulttuurin valtavirtaistamiseksi (4. osa). Tässä osiossa kerrotaan erityisesti osallistumisesta alueellisten vaikutusten arviointiin, seurantaverkoston toimintasuunnitelmasta sekä suhteista EU-, jäsenvaltio- ja aluetason elimiin.

Lopuksi esitellään toissijaisuusperiaatteeseen liittyviä viestintätoimia ja AK:n järjestämiä tapahtumia (5. osa).

2. UUSI OIKEUDELLINEN JA INSTITUTIONAALINEN KEHYS

2.1 Lissabonin sopimuksen selvä viittaus paikallis- ja aluetasoihin

Lissabonin sopimuksessa mainitaan selvästi, että EU kunnioittaa jäsenvaltioiden alueellista ja paikallista itsehallintoa.² Toissijaisuusperiaatteen uusi määritelmä sisältää lisäksi selvän viittauksen paikalliseen ja alueelliseen ulottuvuuteen³, mikä tarkoittaa, että EU:n tulee kunnioittaa paikallis- ja alueviranomaisten toimivaltuuksia ehdottaessaan ja antaessaan uutta lainsäädäntöä jaetun toimivallan

---

¹ Edellinen toimintakertomus (R/CdR 196/2009 pt 8 a) esitettiin AK:n työvaliokunnalle Upsalassa syyskuussa 2009 pidetyssä kokouksessa.

² Ks. Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU) 4 artiklan 2 kohta.

³ Ks. SEU:n 5 artiklan 3 kohta.

perusteella. Näistä uusista oikeudellisista velvoitteista seuraa, että Euroopan komission on tarvittaessa otettava huomioon suunnitellun toimen alueellinen ja paikallinen ulottuvuus⁴ ennen kuin se tekee ehdotuksen lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi. Jokaiseen esitykseen lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäväksi EU:n säädökseksi on myös liitettävä arvio sen mahdollisista vaikutuksista, ja tässä arviossa tulee ottaa huomioon myös paikallis- ja aluetaso.⁵

Lissabonin sopimuksen selvä viittaus paikallis- ja aluetasoihin – päätelmät

- Paikallis- ja aluetasot ja paikallisen itsehallinnon merkitys EU:n päätöksentekoprosessissa mainitaan nyt ensimmäistä kertaa selvästi EU:n oikeudellisessa kehyksessä.
- Näin ollen toissijaisuusperiaatteen kunnioittaminen on korostunut Lissabonin sopimuksen voimaantulon jälkeen.

2.2 Kanteen nostaminen EU:n tuomioistuimessa toissijaisuusperiaatteen perusteella

Lissabonin sopimuksella luotiin toissijaisuusperiaatetta ajatellen myös uusi institutionaalinen toimintaympäristö, jossa AK:lla on käytettävissään merkittävä oikeudellinen keino. Sillä on nimittäin Lissabonin sopimukseen liitetyn toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden soveltamista käsittelevän pöytäkirjan N:o 2 (*jäljempänä 'pöytäkirja'*) 8 artiklan nojalla oikeus panna vireille kanne EU:n tuomioistuimessa toissijaisuusperiaatteen noudattamatta jättämisen perusteella.

Tällaisen kanteen tavoitteena on lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksytyyn säädöksen (Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 289 artikla) kumoaminen toissijaisuusperiaatteeseen liittyvin perustein. Oikeudellisen toimen on kohdistuttava sellaisella politiikanalalla lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksytyyn säädökseen, josta AK:ta on perussopimuksen mukaan kuultava. Kanne tulee panna vireille kahden kuukauden kuluessa säädöksen julkaisemisesta.

Tämä AK:lle myönnetty oikeus on uusi asia puhtaasti oikeudellisesta näkökulmasta, ja lisäksi se vahvistaa AK:n asemaa EU:n päätöksentekoprosessissa. Se, että AK voi tiukan paikan tullen käyttää tätä voimakasta keinoa, lisää sen vahvuutta ja uskottavuutta paitsi toissijaisuusperiaatteen paikallis- ja alueulottuvuuden puolustajana myös toissijaisuusperiaatteen "vartijana" EU:ssa yhdessä jäsenvaltioiden parlamenttien kanssa. Tämä uusi institutionaalinen rooli edellyttää tehostettua toissijaisuusperiaatteen toteutumisen seurantaa kaikissa EU:n päätöksentekoprosessin vaiheissa, myös lainsäädännön valmisteluvaiheessa. Näin ollen AK:n työjärjestystä on mukautettu sen varmistamiseksi, että AK:n lausuntoihin sisällytetään järjestelmällisesti viittaus toissijaisuusperiaatteeseen.⁶ Lisäksi AK pyrkii toissijaisuusperiaatteen toteutumisen seurantaverkoston avulla lujittamaan asemaansa toissijaisuusperiaatteen vartijana tehostamalla toimiaan ja kehittämällä uusia toimintamuotoja, joita esitellään tässä selvityksessä.⁷

⁴ Ks. pöytäkirjan 2 artikla.

⁵ Ks. pöytäkirjan 5 artikla.

⁶ Ks. kohta 3.1.

⁷ Ks. kohdat 3.2, 4 ja 5.

AK:n uudet tehtävät ja velvollisuudet huomioon ottaen sen on tärkeää muodostaa kokonaiskuva uudesta tilanteesta ja tutkia, millä tavoin EU:n päätöksentekoprosessiin osallistuvat toimielimet käsittävät toissijaisuusperiaatteen vahvistumisen ja suhtautuvat siihen, kuinka ne ovat tämän johdosta mukauttaneet tai aikovat mukauttaa menettelyjään ja millaiset AK:n tulevaisuudennäkymät ovat, kun ajatellaan yhteistyömahdollisuuksia, mahdollisia puutteita ja kehittämistä kaipaavia osa-alueita. Tämä helpottaa AK:n sopeutumista uuteen rooliin, joka sillä on toissijaisuusperiaatteeseen liittyvissä kysymyksissä.

AK aikoo tähän liittyen käynnistää vuonna 2011 tutkimuksen aiheesta "Toissijaisuusperiaate Lissabonin sopimukseen perustuvassa monitasoisessa toimielinkehelyssä".

Kanteen nostaminen EU:n tuomioistuimessa toissijaisuusperiaatteen perusteella – päätelmät

- AK:lla on Lissabonin sopimuksen nojalla toissijaisuusperiaatteen "vartijan" rooli, joka ei rajoitu vain sen valvomiseen, että paikallis- ja alueviranomaisten toimivaltuuksia kunnioitetaan, vaan ulottuu myös sen varmistamiseen, että toissijaisuusperiaatetta noudatetaan EU:n päätöksentekoprosessin kaikissa vaiheissa kaikilla hallintotasoilla.
- Uusien oikeuksiensa johdosta komitean olisi kohdennettava toissijaisuusperiaatteen toteutumisen seurantaan liittyvät toimensa EU:n koko päätöksentekoprosessiin.

3. TOISSIJAJAISUUSPERIAATE EU:N PÄÄTÖKSENTEKOPROSESSISSA – AK:N SEURANTATOIMET

3.1 Subsidiariteettianalyysin valtavirtaistaminen AK:n lausunnoissa

3.1.1 Uudet menetelmät AK:n lausuntoihin liittyvien toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatearviointien laatimiseksi

AK:n toimintatapaan tulee tehdä muutoksia sen saatua oikeuden nostaa toissijaisuusperiaatteen perusteella kante EU:n tuomioistuimessa. Jotta mahdollisella AK:n kanteella olisi mahdollisimman suuri vaikutus, sen tulee pohjautua mahdollisimman varhaisessa EU:n päätöksentekoprosessin vaiheessa laadittuihin toissijaisuusperiaatearviointeihin.

AK hyväksyi tämän johdosta uuden työjärjestyksen, joka tuli voimaan 10. tammikuuta 2010. Menettelystä, jota noudatetaan kanteen nostamiseksi EU:n tuomioistuimessa, määrätään 53 artiklassa. Lisäksi 51 artiklassa määrätään, että "komitean lausuntoihin sisältyy nimenomainen viittaus toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden soveltamiseen". Tässä artiklassa ilmaistaan selvästi AK:n uusi velvollisuus tarkkailla, että toimivaltuuksia käytetään oikeassa suhteessa. Se voi myös herättää kiinnostusta toissijaisuusperiaatteeseen pohjautuvien toimien toteuttamiseen vastaisuudessa. Kyseisellä artiklalla varmistettiin päätös, jonka työvaliokunta teki alun perin Dunkerquessa vuonna 2008 pitämässään kokouksessa⁸ ja vahvisti Upsalassa vuonna 2009 pitämässään kokouksessa⁹.

⁸ R/CdR 229/2008 pt 8 a.

⁹ Ks. alaviitteessä 1 mainittu asiakirja.

Kaikkiin AK:n valiokuntien sihteeristöjen esittelijöitä varten laatimiin toimintalinja-analyyseihin on pitänyt sisällyttää vuodesta 2008 lähtien "toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteita sekä säädöskäytännön parantamista" käsittelevä osio. Tätä käytäntöä on sovellettu entistä systemaattisemmin vuodesta 2010. AK:n "toissijaisuusperiaate"-yksikkö on laatinut arviointien helpottamiseksi ja niiden muodon vakiinnuttamiseksi komitean sisäiseen käyttöön tarkoitetun toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden arviointitaulukon, joka pohjautuu toissijaisuusperiaatteen toteutumisen seurantaverkoston verkkosivuilla jo julkaistuun, ulkoista käyttöä varten laadittuun taulukkoon¹⁰. Valiokuntien sihteeristöt käyttävät sitä nykyisin laatiessaan subsidiariteettianalyyseja, jotka ovat osa esittelijöille valmisteltavia toimintalinja-analyyseja.

Arviointitaulukossa on neljä keskeisten kysymysten sarjaa, jotka pohjautuvat perussopimuksissa määriteltyihin toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden peruselementteihin. Taulukko on tarkoitettu ohjenuoraksi sen arvioimiseen, noudattaako tarkasteltavana oleva EU:n aloite kyseisiä periaatteita.

Taulukossa viitataan lisäksi Euroopan komission tekemiin vaikutusarviointeihin, joita valiokuntien sihteeristöt voivat hyödyntää ja jotka sisältävät EU:n aloitteiden toissijaisuusperiaatteen mukaisuuden arvioinnin kannalta tärkeitä seikkoja.¹¹

Uudet menetelmät AK:n lausuntoihin liittyvien toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatearviointien laatimiseksi – päätelmät

- Komitean sisäisesti on nyt käytettävissä toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden arviointitaulukko, jonka tavoitteena on yhdenmukaisten subsidiariteettiarvioiden laatiminen AK:n esittelijöille EU:n lainsäädäntö- ja muista aloitteista. Siinä ehdotettu analysointimalli on vaiheittainen ja sisältää lainsäädännön valmisteluvaiheeseen liittyviä näkökohtia.
- Myös toissijaisuusperiaatteen toteutumisen seurantaverkoston jäsenille on tarjolla vastaava väline¹², jonka on tarkoitus helpottaa niiden subsidiariteettiarviointeja ja edistää yhtenäistä lähestymistapaa toissijaisuusperiaatteeseen nähden.

3.1.2 Toissijaisuusperiaate syyskuusta 2009 lähtien annetuissa AK:n lausunnoissa

AK on antanut runsaasti lausuntoja Lissabonin sopimuksen ja sen johdosta tarkistetun AK:n työjärjestyksen voimaantulon jälkeen, minkä johdosta voidaan määritellä toissijaisuusperiaatteen käsittelyn suuntauksia. Käsillä olevassa selvityksessä, joka on jatkoa edelliselle vastaavalle analyysille¹³, tarkastellaan lausuntoja, jotka on hyväksytty syyskuun 2009 ja joulukuun 31. päivän 2010 välisenä aikana.

¹⁰ Ks. <http://www.cor.europa.eu/subsidiarity> (*Subsidiarity Toolkit* -osio) ja tämän selvityksen kohta 3.2.2.

¹¹ On tärkeää huomata, että myös EU:n tuomioistuin ottaa näitä seikkoja punnitessaan huomioon vaikutusarvioinnit. Ks. tuomio asiassa C-58/08, Vodafone ym., 8. kesäkuuta 2010, [EUVL C 107, 26.4.2008, s.17](#).

¹² Ks. kohta 3.2.2.

¹³ Se esitettiin AK:n työvaliokunnalle Upsalassa syyskuussa 2009 pidetyssä kokouksessa, alaviitteessä 1 mainittu asiakirja, s. 2–3.

a. **Määrällisiä huomioita**

Kaikkiaan 64 hyväksytystä lausunnosta¹⁴ 45 sisälsi nimenomaisen viittauksen toissijaisuusperiaatteen soveltamiseen, kuten AK:n työjärjestyksen 51 artiklassa edellytetään. Näistä 45:stä kahdessatoista arvioitiin nimenomaisesti kyseis(t)en EU:n aloitte(id)en vaatimuksenmukaisuutta.

Kun tarkastellaan lähemmin niitä yhdeksätoista lausuntoa, jotka eivät sisältäneet nimenomaista viittausta, huomataan seuraavaa:

- Lähes kaikissa tapauksissa (17) esittelijä oli saanut AK:n hallinnolta toimintalinja-analyysin, johon sisältyi toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteita sekä säädöskäytännön parantamista käsittelevä osio.
- Kuusi näistä lausunnoista hyväksyttiin itse asiassa ennen uuden työjärjestyksen voimaantuloa.
- Seitsemän niistä oli oma-aloitteisia lausuntoja, jotka käsitelivät varsin yleisluonteisia poliittisia näkökohtia ja joissa ei kommentoitu konkreettisia EU-aloitteita.
- Eräiden lausuntojen aihe oli sellainen, ettei toissijaisuusperiaatteella ollut huomattavaa merkitystä kyseiselle EU-aloitteelle (esim. laajentumispolitiikan kaltaiset aloitteet, joilla on kansainvälinen ulottuvuus).

Edellä mainituista yhteensä 64 lausunnosta kahdeksan koski lainsäädäntöehdotusta, eli niissä kommentoitiin direktiivi- tai asetusehdotuksia. Kolmessa lausunnossa näistä kahdeksasta ei nimenomaisesti arvioitu, noudattaako ehdotus toissijaisuusperiaatetta. Yhdessä tapauksessa (lausunto kansalaisaloitetta koskevasta asetusehdotuksesta) tämän selittää lausunnon aihe: ehdotetulla asetuksella pantiin suoraan täytäntöön tietyt perussopimusten määräykset, jolloin toissijaisuusperiaatetta ei sovelleta. Kahdessa muussa tapauksessa syy ei ollut niin yksioikoinen, mutta toisen osalta on syytä huomauttaa, ettei uusi työjärjestys ollut vielä voimassa, ja toista hyväksyttäessä työjärjestys oli aivan vastikään tullut voimaan. Toissijaisuusperiaatteen seurantaan liittyvien AK:n uusien oikeuksien ja tehtävien valossa olisi johdonmukaista pyrkiä arvioimaan toissijaisuusperiaatteen toteutumista järjestelmällisesti kaikkien lainsäädäntöehdotusten osalta, ellei ehdotuksen sisällöstä käy selvästi ilmi, ettei se ole merkityksellinen toissijaisuusperiaatteen kannalta.

b. **Laadullisia huomioita**

Sen lisäksi, että toissijaisuusperiaatteesta on tulossa seikka, joka on otettava systemaattisesti huomioon AK:n lausuntoja laadittaessa, voidaan lausunnoissa olleiden viittausten sisällöstä tehdä seuraavat huomiot.

Yhdessäkään lausunnossa ei huomautettu, että toissijaisuusperiaatetta olisi suoranaisesti loukattu. Yhdessä lausunnossa (aiheesta "Talouspolitiikan koordinoinnin tehostaminen"¹⁵) tuotiin esille Euroopan komission alkuperäisen ehdotuksen suhteellisuusperiaatteellinen ongelma, joka liittyy keinoihin sen varmistamiseksi, että euroalueen maat noudattavat vakaussopimusta. Ehdotuksen mukaan sopimusta rikkovaa jäsenvaltiota rangaistaisiin jäädyttämällä sille koheesiopolitiikan ja

---

¹⁴ Liitteen 1 taulukoissa on tarkemmat tiedot AK:n eri valiokuntien antamista lausunnoista.

¹⁵ R/CdR 224/2010, aiheena KOM (2010) 250 lopullinen ja KOM (2010) 367 lopullinen.

yhteisen maatalouspolitiikan tai yhteisen kalastuspolitiikan puitteissa annettava rahoitus. Tätä seikkaa korostettiin, koska tällainen lähestymistapa on täysin suhteellisuusperiaatteen vastainen ja vaikuttaisi eniten juuri kehityksessä jäljessä oleviin alueisiin, jotka ehdottomasti tarvitsevat yhteisesti rahoitettuja ohjelmia rakenteellisten haittojensa lievittämiseksi. Useimmissa lausunnoissa ilmaistiin säädöskäytännön parantamiseen liittyen huoli siitä, miten laajasti paikallis- ja alueviranomaisia kuullaan tai ne voivat osallistua EU:n aloitteiden valmisteluun.

Vaikka lausunnoissa ei kiistetä toissijaisuusperiaatteen toteutumista tarkasteltavissa EU-aloitteissa, niissä kehoitetaan toistuvasti parantamaan paikallis- ja alueviranomaisten mahdollisuuksia osallistua uusien politiikkojen ja säädösten valmisteluun, niiden mahdollisten vaikutusten arviointiin ja niiden täytäntöönpanoon. Toissijaisuusperiaatteen seurannan avulla voidaan siis toissijaisuusperiaatteen loukkauksien ehkäisemisen lisäksi edistää sellaisten seikkojen ilmaantumista, jotka parantavat säädösten ja toimintalinjojen valmistelutapaa.

Valtaosassa lausuntoja, jotka käsittelevät muita kuin lainsäädäntöasiakirjoja (esim. tiedonannot ja etenkin vihreät kirjat, joissa pohjustetaan tulevia toimia), kannustetaan EU:ta noudattamaan toissijaisuusperiaatetta, kun suunnitelluista toimista laaditaan lainsäädäntöehdotuksia. Lisäksi lausunnoissa korostetaan, miten vaikeaa on arvioida sisällöltään ja oikeudelliselta luonteeltaan vielä tarkemmin määrittelemättömien toimenpiteiden mahdollisia vaikutuksia. Tämä osoittaa, että toissijaisuusperiaatteen seuranta ei pääty lausuntojen hyväksymiseen vaan voisi tarjota mahdollisuuden vaikutusarvion laatimiseen.

Velvoitteella, jonka mukaan kaikkiin esityksiin lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädöksiksi olisi liitettävä "selvitys, jonka sisältämien yksityiskohtaisten tietojen perusteella toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteen noudattamista voidaan arvioida –", on siis merkitystä, kun ajatellaan AK:n tehtävää toissijaisuusperiaatteen vartijana. Lisäksi "[s]elvityksessä olisi esitettävä tietoja, joiden perusteella voidaan arvioida esityksen rahoitusvaikutuksia ja, kun kyse on direktiivistä, sen vaikutuksia lainsäädäntöön, joka jäsenvaltioiden on pantava täytäntöön, tarvittaessa myös alueelliseen lainsäädäntöön". Myös "alueellisille tai paikallisille viranomaisille – – aiheutuva"¹⁶ taloudellinen tai hallinnollinen rasitus olisi otettava huomioon. Koska lausuntojen edellytetään sisältävän tällaisia tietoja, AK:n valiokuntien sihteeristöjen ja esittelijöiden on voitava hyödyntää uudenlaisia tietolähteitä voidakseen arvioida asianmukaisesti, noudattaako EU:n säädös- tai politiikka-aloite toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteita.

Upsalassa pidetyssä työvaliokunnan kokouksessa¹⁷ huomautettiin, että AK:n toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteista esittämät kommentit eivät olleet riittävän seikkaperäisiä ja niitä tukevaa aineistoa oli esittää vain harvoin. Asiassa on sittemmin edistytty, kun on kehitetty joko suoraan AK:n lausunnon valmisteluun tai Euroopan komission tekemään vaikutusarviointiin liittyviä toissijaisuusperiaatteen toteutumisen seurantaverkoston kuulemisia¹⁸. Niistä tehdyt päätelmät toimitetaan joka tapauksessa esittelijöille muun lausuntojen laadintaa tukevan tietoaineiston kanssa. Tarkkailujaksolla esittelijöille toimitettiin kahdeksan tällaisen kuulemisen tulokset.

---

¹⁶ Pöytäkirjan 5 artiklasta.

¹⁷ Ks. alaviitteessä 1 mainittu asiakirja, s. 2.

¹⁸ Ks. tämän selvityksen kohdat 3.2.2 ja 4.1.

AK:n lausuntoihin sisältyvien toissijaisuusperiaatearvioiden muodon ja sisällön analysoinnin lisäksi on tärkeää seurata tarkasti EU:n aloitteiden etenemistä. Olennaisen tärkeää on tarkkailla yleensä niiden kehittymistä sekä erityisesti sitä, millä tavoin AK:n kannat otetaan huomioon EU:n päätöksentekoprosessin myöhemmissä vaiheissa. On kuviteltavissa, että esitys lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi voi muuttua huomattavasti sen jälkeen, kun AK:ta on alun perin kuultu siitä, ja että siihen voisi liittyä subsidiariteettiongelmia. Työjärjestyksessä edellytetty lainsäädäntäprosessin tiivis ja ennakoiva seuranta tekisi toissijaisuusperiaatteen toteutumisen seurannasta entistä perusteellisempaa.

Toissijaisuusperiaate syyskuusta 2009 lähtien annetuissa AK:n lausunnoissa – päätelmät

- EU:n lainsäädäntöehdotusten toissijaisuusperiaatteen mukaisuuden arvioinnista on tulossa kiinteä osa AK:n lausuntoja. Toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteisiin sekä säädöskäytännön parantamiseen liittyvät näkökohdat otetaan myös yhä useammin huomioon AK:n lausunnoissa EU:n ei-lainsäädännöllisistä asiakirjoista.
- Yhdessä lausunnossa ei huomautettu, että toissijaisuusperiaatetta olisi suoranaisesti loukattu. Yhdessä lausunnossa kiinnitettiin huomiota mahdolliseen suhteellisuusperiaatteen loukkaukseen Euroopan komission ehdotuksissa talouspolitiikan koordinoinnin tehostamisesta.¹⁹ Useimmissa lausunnoissa ilmaistiin huoli siitä, miten paikallis- ja alueviranomaisia kuullaan tai miten ne voivat osallistua EU:n aloitteiden valmisteluun.
- AK:n toissijaisuusperiaatearviointien uskottavuus vahvistuisi, jos saataisiin lisää konkreettista tietoa ehdotettujen toimenpiteiden mahdollisista paikallis- ja aluetason vaikutuksista. Tiedonsaantia voidaan parantaa AK:n verkostojen välityksellä – alkaen toissijaisuusperiaatteen toteutumisen seurantaverkostosta – paikallis- ja alueviranomaisille järjestettävien kuulemisten avulla sekä niiden tietojen avulla, joita esitykset lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäväksi EU:n säädöksiksi sisältävät pöytäkirjan 5 artiklan mukaisesti. Lisäksi AK:n olisi kehitettävä toissijaisuusperiaatteen seuranta lausuntojen antamista seuraavissa EU:n lainsäädäntäprosessin vaiheissa.

3.2 Toissijaisuusperiaatteen toteutumisen seurantaverkosto

Toissijaisuusperiaatteen toteutumisen seurantaverkosto käynnistettiin huhtikuussa 2007 AK:n poliittista toimintaa tukevana teknisen kuulemisen välineenä. AK:n työvaliokunta nimitti seurantaverkostolle vuonna 2010 ensimmäistä kertaa koordinaattorin, AK:n varapuheenjohtajan Ramón Luis Valcárcel Sison.

¹⁹ Ks. edellä kohta 3.1.2.b.

3.2.1 Jäsenyys

Nykytilanne

Seurantaverkoston jäsenmäärä on yli kaksinkertaistunut sen toiminnan alusta lähtien.

Joulukuun 31. päivänä 2010 verkostoon kuului **113 kumppanitahoa (ks. liite 2)**:

- 27 parlamenttia tai edustajakokousta lainsäädäntävaltaa käyttäviltä alueilta
- 21 hallitusta tai toimeenpanoelintä lainsäädäntävaltaa käyttäviltä alueilta
- 32 paikallis- tai alueviranomaistahoa, jolla ei ole lainsäädäntävaltaa
- 26 alue- tai paikallisviranomaisten järjestöä
- Upsalassa syyskuussa 2009 pidetyssä työvaliokunnan kokouksessa²⁰ uudelleenmääriteltyjen jäsenkategorioiden lisäksi verkostokumppaneina on myös neljä AK:n maakohtaista valtuuskuntaa ja kolme kansallista parlamenttia (ks. liitteessä oleva luettelo kumppanitahoista).

Syyskuun 2009 jälkeen verkostoon on liittynyt 20 uutta kumppania: kaksi alueparlamenttia (Friuli-Venezia Giulian aluevaltuusto, IT, ja Pohjois-Irlannin edustajisto, UK), kaksi aluehallitusta (Murcian, ES, ja Abruzzon, IT), yhdeksän paikallisviranomaisten järjestöä (kaksi eurooppalaista ja seitsemän valtakunnallista), kuusi yksittäistä paikallis- tai alueviranomaistahoa, jolla ei ole lainsäädäntävaltaa, sekä Itävallan liittoneuvosto (*Bundesrat*).

Seurantaverkostossa on kumppaneita yhtä maata (Viro) lukuun ottamatta kaikista EU:n jäsenvaltioista. EU:n uudet jäsenvaltiot ovat kuitenkin edelleen aliedustettuja. Parhaiten edustettuina ovat Espanjan, Saksan, Itävallan ja Italian paikallis- ja alueviranomaiset.

Upsalassa pidetyssä työvaliokunnan kokouksessa hyväksyttiin uusi, nopeampi menettely verkoston jäseneksi liittymistä varten. Nykyisin AK:n puheenjohtaja ja ensimmäinen varapuheenjohtaja tekevät yhdessä päätöksen hakemuksista, jotka toimitetaan heille sihteeristön laatiman teknisen arvion kanssa, ja ilmoittavat hakijoille ratkaisustaan kirjeitse mahdollisimman pian. Työvaliokunta vahvistaa verkoston kokoonpanon vuosittain.

Kehitys ja viimeisimmät laajentumiset

AK:n työvaliokunta järkeisti jäsenyyskriteerejä ja -luokkia Upsalan kokouksessa näistä seikoista hyväksymisissään suuntaviivoissa²¹.

Näiden suuntaviivojen mukaisesti AK:n puheenjohtaja ja ensimmäinen varapuheenjohtaja käynnistivät joulukuussa 2010 nimenomaan lainsäädäntävaltaa käyttävien alueiden parlamenteille ja hallituksille suunnatun hakukierroksen Upsalassa hyväksytyyn menettelyyn mukaisesti.

---

²⁰ R/CdR 196/2009 pt 8 b, s. 7.

²¹ Ks. alaviitteessä 20 mainittu asiakirja.

Kierrosta käynnistettäessä verkostoon kuului jo 27 alueparlamenttia sekä itsenäisenä jäsenenä niitä edustava lainsäädäntävaltaa käyttävien Euroopan alue-edustajistojen konferenssi (CALRE) (ks. myös kohta VI.B).

Toissijaisuusperiaatteen toteutumisen seurantaverkoston jäsenyys – päätelmät

- Upsalassa pidetyssä työvaliokunnan kokouksessa hyväksytty uusi valintamenettely on osoittautunut erittäin tehokkaaksi, selkeäksi ja käyttökelpoiseksi. Hakemukset voidaan käsitellä nopeasti, ja uudet hakijat ovat tästä hyvin tyytyväisiä.
- Joulukuussa 2010 käynnistetty, lainsäädäntävaltaa käyttäville alueille suunnattu hakukierros on jo tuottanut tuloksia. Samalla myös suhteet alueparlamenttien ja -hallitusten järjestöihin CALREen ja REGLEGiin ovat vahvistuneet.

3.2.2 Toissijaisuusperiaatteen toteutumisen seurantaverkoston toiminta

Kohdennetut kuulemiset

Työvaliokunnan Dunkerquessa ja Upsalassa tekemien päätösten nojalla AK:n esittelijät voivat toteuttaa seurantaverkoston avulla kohdennettuja kuulemisia toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden toteutumisesta joko vakiomuotoisen toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden arviointitaulukon²² pohjalta tai varta vasten laadituilla kyselylomakkeilla, jotka lähetetään asianomaisille verkostokumppaneille. Merkille pantavaa on, että arviointitaulukko on toissijaisuusperiaatteen toteutumisen seurantaverkoston kumppanitahojen ja suuren yleisön saatavilla verkoston internetsivuilla. Tämä työkalu, jota on hiljattain mukautettu Lissabonin sopimuksen uusiin määräyksiin, on osoittautunut erittäin hyödylliseksi, ja Euroopan komissio sai siitä virikkeitä vaikutusarvioinnille tammikuussa 2009 hyväksymiinsä suuntaviivoihin²³.

Esittelijöille toimitetaan tiivistelmäraportti kuulemisten tuloksista ennen kuin he viimeistelevät lausuntoluonnoksensa. Esittelijöillä on mahdollisuus hyväksyä raportin julkistaminen verkoston internetsivuilla ja AK:n TOAD-portaalissa sekä sen jakaminen AK:n asianomaisen valiokunnan jäsenille kokouksessa. Tähän mennessä esittelijät ovat useimmiten hyväksyneet, että raportteja jaetaan tällä tavalla.

Syyskuusta 2009 lähtien on järjestetty kuusi kohdennettua kuulemista, joihin on saatu yhteensä 46 vastausta. Ensimmäinen koski EU:n nuorisostrategiaa²⁴, josta laaditun lausunnon esittelijä oli AK:n jäsen Anton Rombouts (PPE, NL). Vuoden 2009 lopussa käynnistettiin kohdennettu kuuleminen Euroopan komission tiedonannosta "Kaupunkiliikenteen toimintasuunnitelma"²⁵, josta laaditun lausunnon esittelijä oli Albert Bore.

---

²² Ks. edellä kohta 3.1.1.

²³ Ks. SEC(2009) 92, 15.1.2009, johon viitataan komission kertomuksessa toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteista (16. kertomus, "Parempi säädöskäytäntö vuonna 2008"), KOM(2009) 504 lopullinen.

²⁴ KOM(2009) 200 lopullinen.

²⁵ KOM(2009) 490 lopullinen.

Toissijaisuusperiaatteen toteutumisen seurantaverkostoa kuultiin marraskuun 2009 ja tammikuun 2010 välisenä aikana YVA- ja SYA-direktiivien soveltamisesta ja tehokkuudesta²⁶. Aiheesta laaditun lausunnon esittelijä oli AK:n jäsen José Macário Correia (PT, PPE). Seurantaverkosto ilmoitti verkkosivuillaan heinäkuussa 2010 käynnistävänsä jatkotoimena tälle kuulemiselle Euroopan komission kanssa tehtävään yhteistyöhön liittyen komission sidosryhmien kuulemisen YVA-direktiivin tarkistuksesta.

Adam Banaszak (PL, AE) päätti heinäkuussa 2010 pyytää seurantaverkostolta näkemyksiä aiheesta "Paikallis- ja alueviranomaisten rooli vuosien 2008–2013 terveysstrategian täytäntöönpanossa"²⁷ laadittavaan AK:n oma-aloitteiseen lausuntoon, jonka esittelijäksi hänet oli nimetty.

Konstantinos Tatsisin (EL, PPE) aloitteesta järjestettiin seurantaverkoston kohdennettu kuuleminen talouspolitiikan koordinoinnin tehostamisesta²⁸, ja joulukuussa 2010 käynnistettiin kohdennettu kuulemismenettely tieturvallisuudesta²⁹, josta laadittavan lausunnon esittelijä on AK:n jäsen Johan Sauwens (BE, PPE).

Kohdennetuissa kuulemismenettelyissä saatavien vastausten määrää rajoittavat kokemusten mukaan kaksi keskeistä tekijää: se, että seurantaverkoston jäsenillä on vain lyhyt aika vastausten antamiseksi ja että verkostolla ei ole työohjelmaa, jonka perusteella sen jäsenet voisivat ennakoida vuoden aikana toteutettavia kuulemisia. Kun AK:n esittelijä nimetään, hänelle tarjotaan mahdollisuutta pyytää näkemyksiä toissijaisuusperiaatteen toteutumisen seurantaverkostolta. Kuulemisraportin on oltava valmiina viikkoa ennen kuin esittelijä antaa alustavan työasiakirjansa vastuuvaliokunnan käsiteltäväksi. Monetkaan seurantaverkoston jäsenet eivät tällöin pysty lähettämään vastauksia ajoissa. Määräaikojen pidentäminen auttaisi varmasti lisäämään vastausten määrää.

Toisaalta kuulemismenettelyistä voidaan ilmoittaa vasta kun asiaa käsittelevältä esittelijältä on saatu hyväksyntä eli muutamaa päivää ennen niiden käynnistämistä. Tämä heikentää seurantaverkoston jäsenten mahdollisuuksia valmistautua sekä kunnollista tiedottamista kuulemisista.

Näitä kahta keskeistä rajoitetta voitaisiin lieventää laatimalla seurantaverkostolle työohjelma ja pidentämällä vastausaikaa kahdeksasta kahteentoista viikkoon. Nämä pohdinnat on kuitenkin sovittava yhteen sen kanssa, että toissijaisuusperiaatteen toteutumisen seurantaverkoston kuulemisten tulokset tulee saada hyvissä ajoin, jotta AK:n esittelijät voivat hyödyntää niitä työssään.

Avoimet kannanotot (avoimet kuulemismenettelyt)

Seurantaverkoston jäsenet ovat lähettäneet näkemyksiään toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden toteutumisesta myös avoimina kannanottoina. Kaikki saadut kannanotot ladataan seurantaverkoston verkkosivustoon ja lähetetään AK:n asianomaisen valiokunnan sihteeristölle.

---

²⁶ KOM(2009) 378 lopullinen ja KOM(2009) 469 lopullinen. YVA = ympäristövaikutusten arviointi. SYA = strateginen ympäristöarviointi.

²⁷ KOM(2007) 630 lopullinen.

²⁸ COM(2010) 250 lopullinen ja COM(2010) 367 lopullinen.

²⁹ KOM(2010) 389 lopullinen. Raportti tästä kuulemisesta on toissijaisuusperiaatteen toteutumisen seurantaverkoston internetsivuilla.

(Uus)lukutaidottomuuden vähentämisestä laadittuun AK:n oma-aloitteiseen lausuntoon, jonka esittelijä oli Mireille Lacombe (FR, PSE), saatiin tällä tavoin kolme kannanottoa verkostokumppaneilta.

On paikallaan korostaa, että avoimiin kuulemisiin kohdistuva kiinnostus on lisääntynyt Lissabonin sopimuksen voimaantulon jälkeen. Eräät verkostokumppanit, varsinkin kansalliset ja alueelliset parlamentit, ovat lisänneet subsidiariteettianalyysiin liittyvää toimintaansa ennakkovaroitusjärjestelmän puitteissa ja ovat myös huomanneet, että toissijaisuusperiaatteen toteutumisen seurantaverkosto voi olla erinomainen väylä subsidiariteettianalyyseihin tunnetuksi tekemiseksi. Seurantaverkosto on saanut yhteensä 20 avointa kannanottoa 16 EU-aloitteesta.

Kohdennetut ja avoimet kuulemismenettelyt – päätelmät

- Kohdennetut kuulemiset ovat AK:n esittelijöille oivallinen keino saada suoraan verkostokumppaneilta määrällistä ja laadullista tietoa, jonka pohjalta he voivat arvioida toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden toteutumista tietyn EU-aloitteen yhteydessä.
- AK:n työvaliokunnalle esitetään maaliskuussa 2011 toissijaisuusperiaatteen toteutumisen seurantaverkoston työohjelma, jonka avulla on tarkoitus parantaa kuulemismenettelyjen osallistumisvilkkautta. Työohjelmassa yksilöidään tietyt toissijaisuusperiaatteen kannalta mahdollisesti kiinnostavat asiakokonaisuudet, joista voitaisiin siis järjestää kuulemisia vuoden aikana.

4. AK:N TOIMET SUBSIDIARITEETIKULTTUURIN VALTAVIRTAISTAMISEKSI LAINSÄÄDÄNNÖN VALMISTELUVAIHEESSA

4.1 Alueellisten vaikutusten arviointi

Vaikutusarviointit ovat ratkaisevan tärkeä työkalu säädöskäytännön parantamiseksi, ja AK:n osallistuminen on omiaan edistämään sääntely-ympäristön selkiyttämistä ja tehostamista, sillä paikallisten ja alueellisten näkemysten saaminen eri asioista tuottaa lisäarvoa. Tämä lisäarvo on yksi alueiden komitean ja Euroopan komission yhteistyösopimuksessa³⁰ vahvistetuista prioriteeteista. Sopimuksessa mainitaan nimenomaisesti AK:n osallistuminen komission suorittamiin vaikutusarviointeihin.

Työvaliokunnan Dunkerquessa tekemän päätöksen mukaisesti AK aikoo tehdä alueellisten vaikutusten arviointeja "tietyistä asiakokonaisuuksista, jotka yksilöidään Euroopan komission ja AK:n yhteistyösopimuksen 8 kohdan määräysten mukaisesti"³¹. AK:n osallistuminen tiettyjen alojen alueellisten vaikutusten arviointeihin kuvastaa paikallisten ja alueellisten sidosryhmien näkemyksistä saatavaa teknistä panosta. AK:n tuottama aineisto voi toimia arvokkaana tietolähteenä AK:n jäsenille ja kaikille sidosryhmille.

³⁰ R/CdR 86/2007 pt 3 a.

³¹ Ks. alaviitteessä 8 mainittu asiakirja.

Osallistamalla toissijaisuusperiaatteen toteutumisen seurantaverkoston toimintaan paikallis- ja alueviranomaiset voivat ilmaista näkemyksiään tulevista EU:n aloitteista ennen lainsäädäntöprosessin alkua. Tällainen mekanismi auttaa vähentämään toissijaisuusperiaatteen noudattamista koskevia ristiriitoja jo lainsäädännön valmistelun varhaisvaiheessa.

AK ja Euroopan komissio käynnistivät vaikutusarviointiin liittyvän yhteistyönsä vuonna 2009. Ensi vaiheessa maaliskuussa 2009 tehtiin kokeilu terveyserojen vähentämistä koskevan komission aloitteen³² yhteydessä.

Toinen kokeilu tehtiin lokakuun 2009 lopussa liittyen neuvoston direktiivin 98/83/EY korvaamiseen tulevalla direktiivillä ihmisten käyttöön tarkoitetun veden laadusta.

Vuonna 2010 AK käynnisti kuulemismenettelyn vuoden 2010 jälkeisen EU:n biodiversiteettistrategian alueellisista vaikutuksista. Kuuleminen toteutettiin seuraavien AK:n foorumien välityksellä: toissijaisuusperiaatteen toteutumisen seurantaverkosto, EU2020-foorumi ja EAYY-asiantuntijaryhmä. Kaikki saadut kannanotot ja kuulemisraportti lähetettiin Euroopan komissiolle 10. marraskuuta 2010.³³

Nämä toimet ovat olleet hyödyllisiä, sillä ne ovat lisänneet Euroopan komission virkamiesten tietoisuutta siitä, että heidän on tärkeää ottaa paikallis- ja aluenäkökulma huomioon analyyseissaan. Euroopan komission pääsihteeri Catherine Day lähetti kaikille pääjohtajille kirjeen, jossa kannustettiin ottamaan yhteyttä alueiden komiteaan ja todettiin, että "[komission] yksiköt pitivät molemmissa tapauksissa yhteistyötä komitean kanssa tehokkaana ja tuloksellisena"³⁴.

Alueellisten vaikutusten arviointi – päätelmät

- Vaikutusarviointeihin liittyvät kuulemiset ovat paikallis- ja alueviranomaisille oivallinen keino saada Euroopan komissio ottamaan niiden näkemykset huomioon jo lainsäädännön valmisteluvaiheessa.
- AK levittää verkostojensa välityksellä lainsäädännön valmisteluvaiheeseen liittyvää subsidiariteettikulttuuria alueellisten vaikutusten arvioinnin avulla. Toissijaisuusperiaatteen toteutumisen seurantaverkoston konsultointipohjan laajetessa AK:n uskottavuus vahvistuu, ja siitä voi kehkeytyä ensisijainen kumppani lainsäädännön valmisteluvaiheeseen liittyvissä Euroopan komission ja paikallis- ja alueviranomaisten yhteyksissä.

32 Tiedonanto "Solidaarinen terveydenhuolto: terveyserojen vähentäminen EU:ssa ", terveys- ja kuluttaja-asioiden sekä työllisyys-, sosiaali- ja osallisuusasioiden pääosastojen yhteisaloite (2009/SANCO+/031).

33 *Analysis responses of CoR survey – Assessment of Territorial Impacts of the EU Post-2010 Biodiversity Strategy*, http://portal.cor.europa.eu/subsidiarity/SiteCollectionDocuments/order%203075_biodiversity%20survey_FINAL_with%20changes.pdf

34 Maaliskuun 8. päivänä 2010 päivätty kirje (SG C2 AK/lb).

4.2 Toissijaisuusperiaatteen toteutumisen seurantaverkoston toimintasuunnitelma

Jatkotoimena Milanossa toukokuussa 2009 pidetylle neljännelle toissijaisuusperiaatetta käsitelleelle kokoukselle AK:n puheenjohtaja ja ensimmäinen varapuheenjohtaja kutsuivat verkostokumppanit mukaan seurantaverkoston ensimmäisen toimintasuunnitelman toteuttamiseen.³⁵

Kuten puheenjohtaja ja ensimmäinen varapuheenjohtaja raportoivat työvaliokunnalle Upsalassa syyskuussa 2009 pidetyssä kokouksessa³⁶, toimintasuunnitelman tavoitteena on kerätä kokemuksia ja määrittää toissijaisuusperiaatteen soveltamiseen liittyviä parhaita toimintatapoja Euroopan alueilla ja kunnissa. Se täydentää seurantaverkoston toimintaa, ja siinä analysoidaan EU:n eri politiikanaloja toissijaisuusperiaatteen valossa.

Toimintasuunnitelman antama lisäarvo tuotiin esille Upsalassa kokoontuneen työvaliokunnan päätöksessä seuraavasti: "Samanlaisiin intresseihin suuntautuvien kumppanien vapaaehtoinen ryhtymminen voi auttaa luomaan helposti hahmottuvan, tiettyihin kysymyksiin erikoistuneen konsultointipohjan, joka olisi helpommin hyödynnettävissä käynnistettäessä tietynlaista verkoston toimintaa."³⁷

Työvaliokunnan Upsalan kokouksessa ilmoitetun mukaisesti toimintasuunnitelma on jaoteltu pilareihin, jotka vastaavat niitä politiikanaloja, joilla toissijaisuusperiaatteen soveltamista pidetään erityisen tärkeänä ja joilla paikallis- ja alueviranomaisten parhaista toimintatavoista on olemassa esimerkkejä. Ensimmäisen toimintasuunnitelman aiheiksi valittiin seuraavat politiikanalat: maahanmuuttajien kotouttaminen, ilmastonmuutoksen torjunta, sosiaalipolitiikka ja sosiaaliset oikeudet sekä terveystaloudellinen ja innovaatiot. Muodostetut työryhmät ovat valinneet työstettäväksi tietyt teemat kultakin politiikanalalta.

Työryhmät analysoivat raporteissaan toimivallan jakautumista eri hallintotasojen kesken eri politiikanaloilla sekä paikallis- ja aluetason parhaita toimintatapoja tarjoten käytännöllisen ja konkreettisen näkökulman toissijaisuusperiaatteen täytäntöönpanoon sekä päätelmiä ja toimintaehdotuksia etenkin toimivallan jakamisesta kullakin politiikanalalla. Raportteihin sisältyy toissijaisuusperiaatetta käsittelevä osio, jossa työryhmän jäsenet esittävät näkemyksiään ja ajatuksiaan subsidiariteetista tietyllä aihealueella.

Baskimaan aluehallituksen luotsaama ensimmäinen työryhmä keskittyy *sosiaalisiin innovaatioihin*. Muut työryhmän jäsenet olivat Ison-Puolan voivodikunta, Flanderi ja Veneton alue. Kaksi tämän työryhmän jäsentä (Ison-Puolan voivodikunta ja Baskimaan aluehallitus) osallistuivat myös *Open Days* -tapahtuman yhteydessä järjestettyyn aihekohtaiseen subsidiariteettityöpajaan³⁸.

---

³⁵ Kesäkuun 29. päivänä 2009 päivätty kirje, PCab/EG/JB/ff/D/1808/2009.

³⁶ Ks. alaviitteessä 20 mainittu asiakirja, s. 9–10.

³⁷ Ks. alaviitteessä 20 mainittu asiakirja.

³⁸ Ks. myös kohta 5.2.

Toista työryhmää johti Vorarlbergin osavaltion hallitus, ja sen aiheena oli *suuren yleisön innostaminen mukaan kestäviin energiaratkaisuihin*. Työryhmään kuuluivat lisäksi seuraavat seurantaverkoston jäsenet: Baskimaan aluehallitus, Göteborgin kaupunki, Erlangenin kaupunki ja Twenten kuntaverkosto (*Netwerkstad Twente*), jota edusti Hengelon kunta.

Kolmannen työryhmän aiheena oli *maahanmuuttajien kotouttaminen taajama-alueilla*, ja sitä johti Katalonian aluevaltuusto. Muut tämän työryhmän jäsenet olivat Suomen kuntaliitto, Saksan kuntaliitto ja Patrasin kunta. Myös Ruotsin kuntien ja maakäräjien liitto (SKL) ja Italian maakuntaliitto ilmaisivat kiinnostuksensa tämän ryhmän toimintaan ja seurasivat sitä pystymättä kuitenkaan resurssipulan takia osallistumaan siihen aktiivisesti. Tämä työryhmä saattaa jatkaa aiheen työstämistä myös vuonna 2011, sillä sen työ voidaan kytkeä AK:n lausuntotyöhön ja Euroopan komission vuodeksi 2011 kaavailemaan vaikutusarviointiin tästä aiheesta.

Neljättä toimintasuunnitelmaan liittyvää työryhmää johti Lombardian alue, ja se käsitteli *terveyseroja*. Tähän työryhmään kuuluivat Valencian alue, Suomen kuntaliitto ja Ruotsin Länsi-Götanmaan alue. AK on käsitellyt terveyseroihin liittyviä kysymyksiä monesta näkökulmasta.³⁹

Arco Latinon vetämä viides työryhmä käsitteli *köyhyyden torjuntaa*. Muut työryhmän jäsenet olivat Ison-Puolan voivodikunta, Veneton alue ja Kyproksen kuntaliitto. Köyhyyden torjunnan eurooppalainen teemavuosi tarjosi sosiaalipolitiikkaa ja sosiaalisia oikeuksia pohtineelle työryhmälle erinomaisen tilaisuuden keskittyä tähän aiheeseen.

Työryhmien työn tulokset esitellään 21. maaliskuuta 2011 pidettävässä toissijaisuusperiaatetta käsittelevässä kokouksessa, johon odotetaan edustusta kaikilta toimintasuunnitelman toteuttamiseen osallistuneilta tahoilta ja jossa voidaan Milanossa pidetyssä edellisessä vastaavassa kokouksessa ehdotetun mukaisesti esitellä työn tulokset.

Toissijaisuusperiaatteen toteutumisen seurantaverkoston toimintasuunnitelma – päätelmät

- Seurantaverkoston ensimmäinen toimintasuunnitelma on pantu toimeen, ja tulokset esitellään tulevassa toissijaisuusperiaatetta käsittelevässä kokouksessa.
- Toimintasuunnitelma on vastannut työvaliokunnan Upsalassa tekemän päätöksen mukaisiin tavoitteisiin seuraavasti:
  - Verkostoon on kertynyt asiantuntemusta, jota voidaan hyödyntää verkoston toimintaan liittyvissä tiettyjen alojen kuulemismenettelyissä.
  - Toimintasuunnitelman avulla on saatu konkreettisia esimerkkejä toissijaisuusperiaatteen täytäntöönpanosta eri politiikanaloilla, ja sen avulla voidaan saada lisätietoa ja ideoita AK:n lausuntojen tausta-aineistoksi sekä pohdittavaksi aihekohtaisissa subsidiariteettityöpajoissa.
- Seurantaverkoston toisesta toimintasuunnitelmasta kerrotaan tulevassa toissijaisuusperiaatetta käsittelevässä kokouksessa.

39

Ensin AK osallistui terveyseroja koskevan Euroopan komission aloitteen alueellisten vaikutusten arviointiin. Loppuraportti tästä kuulemisesta lähetettiin Euroopan komissiolle toukokuussa 2009. Kun Euroopan komissio oli julkaissut tätä toiminta-alaa koskevan ehdotuksensa lokakuussa 2009, AK antoi siitä lausunnon. Esittelijä oli Dave Wilcox (UK, PSE).

4.3 Suhteet alueparlamentteihin ennakkovaroitusjärjestelmän puitteissa

Lissabonin sopimuksella luotiin ennakkovaroitusjärjestelmä⁴⁰, jonka puitteissa kansalliset parlamentit voivat ensi kertaa osallistua EU:n lainsäädäntäprosessiin antamalla perustellun lausunnon, jossa arvioidaan, että esitys lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi ei ole toissijaisuusperiaatteen mukainen. Tässä yhteydessä "[k]ansallisen parlamentin tai kansallisen parlamentin kamarin on tarvittaessa itse järjestettävä lainsäädäntövaltaa käyttävien alueellisten parlamenttien kuuleminen"⁴¹.

Mahdollinen osallistuminen ennakkovaroitusjärjestelmään askarruttaa monia lainsäädäntövaltaa käyttäviä alueellisia parlamentteja, jotka tutkivat, millä tavoin niiden tulisi mukauttaa rakenteitaan voidakseen hyödyntää täysipainoisesti uusia subsidiariteettikysymyksiin liittyviä oikeuksiaan. Useiden seurantaverkoston kuuluvien alueparlamenttien edustajat ovat pyytäneet neuvoja ja opastusta siihen, miten ne voisivat mukauttaa sisäisiä rakenteitaan ja saada subsidiariteettianalyysejä laadittua asetetussa määräjassa.

AK:n "kansalaisuus, hyvä hallintotapa, institutionaaliset ja ulkoasiat" -valiokunnan (CIVEX) toimintaa järjestettäessä päätettiin, että olisi paikallaan laatia tutkimus alueparlamenttien roolista ennakkovaroitusjärjestelmässä. Etenkin Walesin edustajisto, Extremaduran aluevaltuusto ja Baijerin osavaltion maapäivät ovat ilmaisseet olevansa kiinnostuneita tutkimuksen tuloksista ja näihin kysymyksiin liittyvästä seurantaverkoston toiminnasta. Tutkimuksen tekee Euroopan julkisen hallinnon instituutti (EIPA, Barcelona). Tavoitteena on tuottaa seurantaverkoston jäsenille ja kaikille muille lainsäädäntövaltaa käyttäville alueellisille parlamenteille taustatietoa siitä, millainen rooli niillä voi olla uudessa ennakkovaroitusjärjestelmässä, sekä tarkastella sitä, miten seurantaverkosto voisi parhaiten järjestää toimintansa niiden jäsenten osalta, jotka voivat osallistua tähän mekanismiin. Tutkimukseen sisältyy täydellinen kuvaus mekanismeista, joita keskus- ja aluetasolle on perustettu niissä kahdeksassa jäsenvaltiossa (AT, BE, DE, ES, FI, IT, PT, UK), joissa on lainsäädäntövaltaa käyttäviä alueellisia parlamentteja, ja siinä kuvaillaan näiden hallintotasojen ja EU:n toimielinten välisen tiedonvaihdon kanavia ja koordinoitumekanismeja. Lisäksi siihen kootaan alalla jo sovellettavia hyviä toimintatapoja.

Tutkimuksen tulokset esitetään viidennessä toissijaisuusperiaatetta käsittelevässä kokouksessa, ja niitä hyödynnetään seurantaverkoston rakennetta ja toimintaa mukautettaessa.

Tutkimuksen tulosten vielä tehokkaammaksi hyödyntämiseksi voitaisiin harkita erityisesti alueellisille parlamenteille tarkoitettua, ennakkovaroitusjärjestelmään liittyvän tietokannan ("REGPEX") perustamista seurantaverkoston internetsivuille lähitulevaisuudessa. Se voisi toimia kansallisten parlamenttien käyttämän IPEX-verkkosivuston vastineena tiedon vaihtamiseksi EU-aloitteista ja toissijaisuusperiaatteeseen liittyvistä kysymyksistä.

---

⁴⁰ Ks. myös seuraava kohta.

⁴¹ Pöytäkirjan 6 artiklasta.

Suhteet alueparlamentteihin – päätelmät

- Eräät toissijaisuusperiaatteen toteutumisen seurantaverkoston kuuluvat lainsäädäntävaltaa käyttävät alueparlamentit ovat kertoneet, että ne haluaisivat seurantaverkoston lisäevästystä ennakkovaroitusjärjestelmän puitteissa tehtäviä subsidiariteettitarkistuksia varten.
- Alueellisille parlamenteille suunniteltu REGPEX-tietokanta voisi aloittaa toimintansa lähiaikoina. Se helpottaisi alueparlamenttien välistä tietojenvaihtoa ja viestintää ennakkovaroitusjärjestelmään liittyvistä asioista.
- Seurantaverkoston uudessa työohjelmassa yksilöidään asiakokonaisuuksia, joissa voitaisiin tehdä ennakkovaroitusjärjestelmän mukainen subsidiariteettitarkistus. Seurantaverkosto voisi käynnistää näihin asiakokonaisuuksiin liittyviä kokeiluhankkeita.
- Suhteita lainsäädäntävaltaa käyttävien Euroopan alue-edustajistojen konferenssiin (CALRE) vahvistetaan ennakkovaroitusjärjestelmään liittyen.

4.4 Suhteet jäsenvaltioiden parlamenteihin

Lissabonin sopimuksessa vahvistetaan jäsenvaltioiden parlamenttien rooli toissijaisuusperiaatteen toteutumisen seurannassa. Kansallisilla parlamenteilla on uuden ennakkovaroitusjärjestelmän ansiosta käytännössä etulyöntiasema sen arvioinnissa, onko EU:n säädösehdotus toissijaisuusperiaatteen mukainen.

Edellä mainitussa tutkimuksessa alueparlamenttien roolista ennakkovaroitusjärjestelmässä on oma osionsa jäsenvaltioiden parlamenteista ja niiden suhteista alueparlamentteihin ennakkovaroitusjärjestelmää sovellettaessa. Tutkimuksen tulosten mukaan eräiden kansallisten parlamenttien kanssa on solmittu pysyvät ja säännölliset yhteydet, ja niiden kanssa vaihdetaan tietoja järjestelmällisesti.

Suhteet jäsenvaltioiden parlamenteihin – päätelmät

- Jäsenvaltioilla on etulyöntiasema ennakkovaroitusjärjestelmään liittyvässä toissijaisuusperiaatteen toteutumisen seurannassa.
- Toissijaisuusperiaatteen toteutumisen seurantaverkoston yhtenä päätavoitteena on kartoittaa, millaisin menettelyin jäsenvaltioiden parlamentit kuulevat alueparlamentteja ennakkovaroitusjärjestelmään liittyen.

4.5 Suhteet EU:n toimielimiin

4.5.1 Euroopan komissio

Euroopan komissio on viitannut rutiiniluonteisesti toissijaisuusperiaatteen toteutumisen seurantaan liittyviin AK:n toimiin vuosikertomuksissaan säädöskäytännön parantamisesta sekä toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden täytäntöönpanosta.⁴² Neljäntoista säädöskäytännön parantamista koskevasta kertomuksesta⁴³ lähtien komissio on viitannut suoraan AK:n seurantaverkoston toimiin muiden tahojen, esimerkiksi jäsenvaltioiden parlamenttien subsidiariteettiaiheisten toimien ohella.⁴⁴

AK toimitti 5. toukokuuta 2010 Euroopan komissiolle kommenttinsa, ja komissio hyödynsi niitä toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteita käsittelevässä kertomuksessaan vuodelta 2009⁴⁵. Kommenteissa otettiin huomioon kaikki toissijaisuusperiaatteen toteutumisen seurantaverkoston vuonna 2009 toteuttamat toimet sekä subsidiariteettiseurannan kannalta merkityksellisimmät AK:n toimet.

Lisäksi seurantaverkosto on osallistunut vuodesta 2009 lähtien kolmeen Euroopan komission suorittamaan vaikutusarviointiin.⁴⁶

AK tukee seurantaverkostonsa avulla säännöllisesti Euroopan komission toimintaa lainsäädännön valmisteluvaiheessa komitean ja komission yhteistyösopimuksen⁴⁷ mukaisesti. Käytännössä seurantaverkosto on tehnyt komission kanssa yhteistyötä levittämällä tietoa julkisista kuulemismenettelyistä ja välittämällä niitä paikallis- ja alueviranomaisille. Tällaisesta yhteistyöstä on jo saatu myönteistä palautetta, ja on hyvin todennäköistä, että sitä tehostetaan tulevaisuudessa.

Suhteet Euroopan komissioon – päätelmät

- Euroopan komission kanssa tehtävää yhteistyötä, joka perustuu AK:n osallistumiseen vaikutusarviointeihin, tulee kehittää ja parantaa yhteistyösopimuksen mukaisesti mm. sen osalta, millaisen panoksen AK antaa komission vuosikertomukseen säädöskäytännön parantamisesta.

⁴² Pöytäkirjan 9 artiklan nojalla annettavat kertomukset.

⁴³ KOM(2007) 286 lopullinen.

⁴⁴ Ks. esimerkiksi 15. kertomus säädöskäytännön parantamisesta, KOM(2008) 586 lopullinen.

⁴⁵ KOM(2010) 547 lopullinen, Komission kertomus toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteista (17. kertomus, "Parempi säädöskäytäntö vuonna 2009").

⁴⁶ Ks. kohta 4.1.

⁴⁷ R/CdR 86/2007 pt 3 a.

4.5.2 Euroopan parlamentti

Euroopan parlamentti muutti Lissabonin sopimuksen voimaantulon jälkeen työjärjestystään niin, että se voi nyt ottaa huomioon AK:n lausunnot, joissa vastustetaan esityksiä lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäviksi EU:n säädöksiksi toissijaisuusperiaatteen noudattamatta jättämisen perusteella.⁴⁸ Kyseisen artiklan mukaan tällaiset lausunnot lähetetään asiasta vastaaviin valiokuntiin, ja niiden pohjalta voidaan antaa suosituksia, joista äänestetään ennen ensimmäisen käsittelyn päättämistä.

Edellä mainittujen muutosten johdosta AK:n lausuntojen subsidiariteettiviitteissä otetaan vastaisuudessa huomioon, että Euroopan parlamentti tutkii ja analysoi niitä lähemmin. AK aikoo myös perehtyä Euroopan parlamentin subsidiariteettiseurantaan ja jatkaa sen havainnointia.⁴⁹

Yhteispäätösmenettelyn laajentuminen Lissabonin sopimuksen myötä on lisännyt sellaisten tapausten määrää, joissa Euroopan parlamentti osallistuu lainsäädäntään. Parlamentin on siis tärkeää selvittää tarkasti, miten toimivaltuudet jakautuvat jäsenvaltioissa eri politiikanaloilla. AK voisi tutkia yhdessä Euroopan parlamentin kanssa, voitaisiinko Euroopan komissiota pyytää selvittämään jo vaikutusarvioinnin yhteydessä, mitkä asiakokonaisuudet todennäköisesti vaikuttavat paikallis- ja/tai aluetason toimialoihin.

Euroopan parlamentista on kutsuttu säännöllisesti puhujia toissijaisuusperiaatetta käsitteleviin AK:n ja sen seurantaverkoston tapahtumiin. Puhujia kutsutaan myös vuonna 2011 järjestettävään toissijaisuusperiaatetta käsittelevään kokoukseen. Tavoitteena on lujittaa yhteyksiä parlamenttiin ja pitää se täysin ajan tasalla toissijaisuusperiaatteen toteutumisen seurantaan liittyvästä AK:n toiminnasta.

Suhteet Euroopan parlamenttiin – päätelmät

- Yhteydenpitoa ja yhteistyötä Euroopan parlamentin kanssa tulee jatkaa, ja erityishuomiota tulee kiinnittää lainsäädännön valmisteluvaiheen vaikutusarviointeihin ja toissijaisuusperiaatteen toteutumisen seurantaan.
- Voitaisiin tutkia mahdollisuuksia tehostaa Euroopan parlamentin kanssa tehtävää yhteistyötä EU:n lainsäädännön täytäntöönpanon ja jälkikäteisarvioinnin osalta.
- Euroopan parlamentin osallistuminen vuonna 2011 järjestettävään toissijaisuusperiaatetta käsittelevään kokoukseen edistää sen ja AK:n yhteistyötä subsidiariteettiseurantaan liittyvissä kysymyksissä.

⁴⁸ Uusi 36 a artikla sellaisena kuin se esitetään perussopimus-, työjärjestys- ja toimielinasioiden valiokunnan 27. huhtikuuta 2009 hyväksymässä Euroopan parlamentin mietinnössä työjärjestyksen mukauttamisesta Lissabonin sopimukseen, tarkistus 4 Euroopan parlamentin työjärjestykseen, esittelijä: Richard Corbett (PSE, UK), A6-0277/2009.

⁴⁹ AK:n pääsihteeri ehdotti Euroopan parlamentin pääsihteerille (11. lokakuuta 2010) lähettämässään kirjeessä a) AK:n osallistumista vaikutusarviointia koskevan toimielinten välisen sopimuksen tarkistamiseen, b) AK:n ja Euroopan parlamentin yhteistyön tiivistämistä alueellisten näkökohtien perusteellisemmaksi käsittelemiseksi Euroopan komission tekemissä vaikutusarvioinneissa ja c) lainsäädännön antamisen jälkeistä yhteistyötä, jonka puitteissa paikallis- ja alueviranomaiset voisivat esittää jälkikäteisarvionsa EU:n lainsäädännön täytäntöönpanosta.

5. VIESTINTÄ JA TAPAHTUMAT

5.1 Toissijaisuusperiaatteen toteutumisen seurantaverkoston internetsivusto

Työvaliokunta vahvisti Upsalassa pitämässään kokouksessa, että "toissijaisuusperiaatteen toteutumisen seurantaverkoston uuden internetsivuston käyttöönotto kuuluu alueiden komitean painopisteisiin"⁵⁰. Seurantaverkoston internetsivusto on toden totta sen tärkein työkalu. Seurantaverkoston toiminta – kuulemismenettelyt sekä asiakirjojen julkaiseminen ja vaihto, varsinkin toimintasuunnitelmaa toteuttavissa työryhmissä – perustuu useimmiten sähköiseen viestintään ja tapahtuu internetin kautta.

Seurantaverkoston uusi verkkosivusto avautui joulukuussa 2010. Se nostaa seurantaverkoston ja sen toiminnan profiilia AK:n sisällä ja laajemminkin EU:n toimielinten ja paikallis- ja alueviranomaisten keskuudessa.

Sivuston uudistaminen tarjosi myös hyvän tilaisuuden modernisoida sitä tuoreimpien verkonhallintatyökalujen avulla.⁵¹

Seurantaverkoston internetsivuston kehittäminen jatkuu, ja vuonna 2011 on tarkoitus luoda seuraavia uusia toimintoja:

- Lainsäädäntävaltaa käyttäville alueille luodaan oma osio (REGPEX⁵²), jonka avulla alueparlamentit voivat ladata sivustolle etenkin ennakkovarointusjärjestelmään liittyvät subsidiariteettianalyysejä, olla vuorovaikutuksessa muiden jäsenvaltioiden alueparlamenttien kanssa ja saada ajantasaista tietoa jäsenvaltioiden parlamenttien toimista IPEX-tietokantaan ohjaavan linkin välityksellä. IPEX on tietokanta, jonka kautta jäsenvaltioiden parlamentit vaihtavat tietoja EU:n asiakirjoista.
- Seurantaverkoston jäsenten profiileja kehitetään lisäämällä linkit, jotka ohjaavat niiden omiin verkkosivustoihin.
- Sivustoon luodaan aihekohtaisia erityissivuja, joilla esimerkiksi toimintasuunnitelmaa toteuttavat työryhmät voivat vaihtaa tietoja suoraan tietyissä suojatuissa osioissa.

---

50 Ks. alaviitteessä 20 mainittu asiakirja, s. 11.

51 Verkkosivusto pohjautuu nyt Web 2.0 -teknologiaan (Sharepoint), mikä helpottaa huomattavasti seurantaverkoston jäsenten interaktiivista toimintaa. Uudessa sivustossa on seuraavat toiminnot: a) Seurantaverkoston jäsenyyttä voi hakea seurantaverkoston sivustossa olevalla verkkolomakkeella. b) Jäseneksi hyväksymisen jälkeen uudet kumppanit saavat yksilöllisen käyttäjätunnuksen ja salasanan, joiden avulla ne voivat kirjautua seurantaverkoston verkkosivustoon ja pääsevät käyttämään "työkalupakkia" (*tool kit*) (mm. ajantasaista toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden arviointitaulukkoa, jossa on huomioitu Lissabonin sopimuksesta johtuvat muutokset) ja kaikkea tällä foorumilla tarjolla olevaa aineistoa. c) Hakutoimintoa on parannettu, ja sen avulla voi nyt etsiä Euroopan komission julkaisemia asiakirjoja, seurata lainsäädäntäprosessia (linkki PRELEX-tietokantaan ja Euroopan parlamentin OEIL-tietokantaan) ja tarkistaa aiheeseen liittyvien seurantaverkoston kuulemisten tilanteen.

Jäsenet voivat tilata RSS-syötteitä ja saada tuoreimmat uutiset sekä tietoa tapahtumista, vaikutusarvioinneista, kuulemisista jne.

52 Ks. edellä tämän selvityksen kohta 4.3.

Seurantaverkoston internetsivujen ohella tärkeää on nivoa verkoston toiminta AK:n laajempaan viestintäkehykseen ja -ohjelmaan, sillä seurantaverkosto on osa AK:n lausuntotyötä. Kutsuja osallistua kuulemisiin tulee jakaa kaikissa viestintäkanavissa. Seurantaverkoston toimintaa tulee tehdä tunnetuksi myös esimerkiksi konferensseissa, *Open Days* -tapahtuman yhteydessä järjestettävissä työpajoissa sekä seurantaverkoston jäsenten ja järjestöjen, aluetoimistojen yms. kokouksissa.

Toissijaisuusperiaatteen toteutumisen seurantaverkoston uusi internetsivusto – päätelmät

- Seurantaverkoston internetsivusto on nyt käytössä, ja sen pitäisi helpottaa verkoston toimintaan osallistumista määrällisesti (enemmän kumppanitahoja) ja laadullisesti (aktiivisempaa osallistumista ja enemmän vuorovaikutusta kumppanien kesken).
- Seurantaverkoston internetsivustossa verkoston jäsenten käytettävissä olevia työkaluja kehitetään edelleen, jotta Lissabonin sopimuksen tarjoamat mahdollisuudet seurata toissijaisuusperiaatteen toteutumista voidaan hyödyntää mahdollisimman tehokkaasti.
- Seurantaverkoston ja sen kuulemismenettelyjen olisi oltava kiinteä osa AK:n yleistä viestintästrategiaa, samalla tavoin kuin ne liittyvät kiinteästi lausuntojen valmisteluun.

5.2 Aihekohtaiset subsidiariteettityöpajat

Aihekohtaisia subsidiariteettityöpajoja järjestetään verkostokumppaneille säännöllisesti työvaliokunnan Upsalassa tekemän päätöksen⁵³ mukaisesti. Käsiteltävät aiheet liittyvät EU:n lainsäädäntöohjelman painopisteisiin ja kytkeytyvät erityisesti seurantaverkoston toimintaan.

Työpajojen tavoitteena on suunnata toissijaisuusperiaatteesta käytävää keskustelua kohti konkreettisia kysymyksiä, jotka liittyvät poliittiseen päätöksentekoon sellaisilla aloilla, joilla päätökset tehdään pääasiassa paikallis-, alue- tai valtiotasolla. Työpajojen avulla edistetään eri toimijoiden (EU:n toimielimet, seurantaverkostossa edustettuina olevat paikallis- ja alueviranomaiset, pohdintaryhmät jne.) vuoropuhelua yhdestä tai useasta EU:n aloitteesta.

Lokakuussa 2009 järjestettiin innovointia ja toissijaisuusperiaatetta käsittelevä työpaja *Open Days* -tapahtuman yhteydessä. Osallistuminen oli vilkasta, ja verkostokumppanit ja suuri yleisö olivat erittäin kiinnostuneita. Työpaja tarjosi seurantaverkoston kumppanitaloille tilaisuuden tavata Euroopan komission ja Euroopan parlamentin edustajia ja keskustella toissijaisuusperiaatteen toteutumisesta innovoinnin ja tutkimuksen alalla.

Lokakuussa 2010 järjestettiin jälleen aihekohtainen subsidiariteettityöpaja *Open Days* -tapahtuman yhteydessä. Sen aiheena olivat sosiaaliset innovaatiot ja erityisesti se, miten paikallis- ja alueviranomaiset voivat tarjota innovatiivisia ratkaisuja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden lisäämiseksi. Työpajaan osallistui edustajia kahdesta työryhmästä, jotka toteuttivat edellä mainittua seurantaverkoston toimintasuunnitelmaa. He esittelivät sosiaalisia innovaatioita sekä köyhyyden ja

53

Ks. alaviitteessä 20 mainittu asiakirja.

sosiaalisen syrjäytymisen torjuntaa koskevia ehdotuksiaan. Tässä työpajassa tarjoutui erinomainen tilaisuus esitellä jo etukäteen osaa mainittujen kahden työryhmän työn tuloksista ja tarkastella sitä, miten kyseisillä politiikanaloilla voidaan toissijaisuusperiaatteen soveltamisen ansiosta toteuttaa tuloksekkaita hankkeita.

Vuonna 2011 järjestetään jälleen aihekohtainen subsidiariteettityöpaja *Open Days* -tapahtuman yhteydessä. Aihe kytkeytyy yleiseen Eurooppa 2020 -strategiaa koskevaan teemaan. Koska toissijaisuusperiaatteen toteutumisen seurantaverkostolla on nyt koordinaattori poliittiselta tasolta, työpajaan voisi osallistua enemmän poliittisia päättäjiä ja AK:n jäseniä.

Aihekohtaiset subsidiariteettityöpajat – päätelmät

- Aihekohtaiset subsidiariteettityöpajat ovat tärkeä työkalu toissijaisuusperiaatteen toteutumisen seurantaverkoston profiilin nostamiseksi sekä verkostokumppanien ja suuren yleisön tutustuttamiseksi subsidiariteetin käsitteeseen.
- Ne ovat myös osoittautuneet erittäin käyttökelpoisiksi subsidiariteettikulttuurin edistämässä verkostokumppanien keskuudessa ja EU:n toimielimissä.

6. YLEISET PÄÄTELMÄT

Vuosi 2010 oli Lissabonin sopimukseen sisältyvien uusien määräysten ensimmäinen täytäntöönpanovuosi. AK:lla on uuden oikeudellisen ja institutionaalisen kehyksen johdosta edessään merkittäviä haasteita, jotka liittyvät toissijaisuusperiaatteen soveltamisen seurantaan kautta koko poliittisen prosessin.

Suurimpiin Lissabonin sopimuksen tuomiin uudistuksiin kuuluu AK:lle myönnetty oikeus nostaa toissijaisuusperiaatteeseen vedoten kanne EU:n tuomioistuimessa. Tämän oikeuden johdosta komitealla on nyt keskeinen asema toissijaisuusperiaatteen soveltamisen seurannassa. AK onkin mukauttanut työjärjestystään tämän seikan huomioonottamiseksi ja tehostanut toissijaisuusperiaatteen mukaisuuden arviointiin liittyviä toimiaan. Uusi toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden arviointitaulukko on vain yksi esimerkki vuonna 2010 tehdyistä parannuksista.

AK:ssa toimiva toissijaisuusperiaatteen toteutumisen seurantaverkosto on niin ikään muuttunut huomattavasti vuoden 2009 joulukuun 1. päivän jälkeen. Kun seurantaverkoston perustamisesta on kulunut kolme vuotta, sen jäsenmäärän kehityssuunta on selvä. Kaikkia Upsalassa pidetyssä työvaliokunnan kokouksessa päätettyjä muutoksia toteutetaan, ja myös vuonna 2010 käynnistetty uusien jäsenten hakukierros etenee. Seurantaverkoston jäsenmäärä kasvaa vakaasti, ja on syytä korostaa, että sen jäseneksi on liittynyt lukuisia lainsäädäntävaltaa käyttävien alueiden hallituksia ja parlamentteja. Laajentuminen on verkoston keskeinen tavoite myös vuonna 2011.

Seurantaverkosto on myös vuonna 2010 vastannut kaikkiin AK:n esittelijöiden esittämiin pyyntöihin järjestämällä joko kohdennettuja tai avoimia kuulemisia. Verkosto vahvistaa vuonna 2011 ensimmäistä kertaa vuotuisen työohjelman voidakseen keskittää huomionsa niihin asiakokonaisuuksiin, jotka ovat oletettavasti merkityksellisimpiä toissijaisuusperiaatteen kannalta. Näin verkostokumppanit voivat aiempaa paremmin valmistautua osallistumaan kuulemisiin. Yksi seurantaverkoston suurimmista haasteista vuonna 2011 on tavoite kasvattaa osallistumisvilkkautta kuulemismenettelyissä.

Vuonna 2010 on myös nähty, miten seurantaverkoston toimintasuunnitelma on auttanut saavuttamaan työvaliokunnan Upsalassa asettamat tavoitteet⁵⁴: "luomaan helposti hahmottuvan, tiettyihin kysymyksiin erikoistuneen konsultointipohjan, joka olisi helpommin hyödynnettävissä käynnistettäessä tietynlaista verkoston toimintaa", siten että on järjestetty "samanlaisiin intresseihin suuntautuvien kumppanien vapaaehtoinen ryhmittäminen". Lisäksi on havaittavissa Euroopan komission kanssa tehtävän yhteistyön jatkuva lisääntyminen siten, että AK osallistuu vaikutusarviointeihin. Molempia toimintamuotoja tehostetaan myös vuonna 2011.

Erityishuomiota ansaitsee ennakkoarvointijärjestelmä, joka on yksi merkittävimmistä Lissabonin sopimuksen tuomista uudistuksista. Yhteyksiä alueellisiin parlamentteihin on lujitettu vuonna 2010 uuden toimintamallin mukaisesti, ja toissijaisuusperiaatteen toteutumisen seurantaverkostosta on kehkeytyessä niille kiinnekohta tässä yhteydessä. Tätä yhteyttä kehitetään tulevaisuudessa edelleen, ja seurantaverkosto tarjoaa mm. REGPEX-tietokannan välityksellä kaiken tukensa jäsenilleen, joilla on ennakkoarvointijärjestelmään liittyviä tehtäviä.

Seurantaverkosto suuntaa toimensa lähitulevaisuudessa verkoston kuulemisten osallistumisvilkkautta parantamiseen verkostokumppanien keskuudessa. Tätä ajatellen vuotuisen työohjelman vahvistaminen ja seurantaverkoston laajentaminen voisivat olla hyödyllisiä vaihtoehtoja.

Toinen tärkeä tavoite on selkiyttää suhdetta Euroopan komissioon seuraavissa kahdessa asiassa: AK:n osallistuminen alueellisten vaikutusten arviointiin komitean ja komission yhteistyösopimuksen mukaisesti sekä AK:n panos Euroopan komission laatimiin vuosikertomuksiin toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden täytäntöönpanosta.

Jatkossa tulee kiinnittää huomiota myös toissijaisuusperiaatteen toteutumisen seurantaverkoston ja ennakkoarvointijärjestelmän tärkeimpien toimijoiden välisen yhteyden tiivistämiseen. Seurantaverkosto voisi antaa alueparlamentteille niiden tarvitsemaa tukea ja edistää siten mahdollisuuksia parantaa seuraavassa vaiheessa alueparlamenttien EU-asioiden valiokuntien työskentelyn koordinoitua EU-tasolla.

Lopuksi todettakoon, että tämä ensimmäinen toissijaisuusperiaatetta käsittelevä vuosikertomus osoittaa, miten vakavasti AK suhtautuu vahvistuneeseen asemaansa toissijaisuusperiaatteen seurannassa. Vuosikertomus lähetetään kaikille EU:n toimielimille ja toissijaisuusperiaatteen toteutumisen seurantaverkoston kumppanitahoille osoituksena AK:n sitoutuneisuudesta toissijaisuusperiaatteeseen ja Euroopan unionin demokraattisuuden vahvistamiseen sen avulla.

54

Ks. alaviitteessä 20 mainittu asiakirja.

EUROOPAN UNIONI

Alueiden komitea

TOISSIJAISUUSPERIAATETTA KÄSITTELEVÄ SELVITYS VUODELTA 2010

Toissijaisuusperiaatetta käsittelevä selvitys vuodelta 2010 – Liite 1

Yleiskatsaus 1. syyskuuta 2009 – 31. joulukuuta 2010 hyväksytyihin lausuntoihin

AK:n valiokunta	Lausunnot syyskuusta 2009 joulukuuhun 2010			Lausunnot, joissa viitataan selvästi toissijaisuusperiaatteeseen			Lausunnot, joissa arvioidaan toissijaisuusperiaatteen noudattamista			Asiaan liittyneet toissijaisuusperiaatteen toteutumisen seurantaverkoston kuulemiset			Säädösehdotuksista annetut lausunnot		
	Ennen 10.1.2010*	10.1.2010 jälkeen*	Yht.	Ennen 10.1.2010*	10.1.2010 jälkeen*	Yht.	Ennen 10.1.2010*	10.1.2010 jälkeen*	Yht.	Ennen 10.1.2010*	10.1.2010 jälkeen*	Yht.	Ennen 10.1.2010*	10.1.2010 jälkeen*	Yht.
CIVEX (+ entinen CONST-IV)	4	10	14	4	4	8	1	0	1	0	0	0	1	1	2
COTER	3	8	11	1	8	9	0	1	1	0	1	1	1	0	1
ECOS	3	9	12	2	5	7	1	1	2	0	1	1	1	1	2
EDUC	2	8	10	1	5	6	0	3	3	0	2	2	0	1	1
ENVE (+ entinen DEVE)	4	6	10	4	6	10	1	1	2	0	2	2	1	0	1
NAT (+ entinen DEVE)	3	4	7	1	4	5	1	2	3	0	2	2	0	1	1
YHTEENSÄ	19	45	64	13	32	45	4	8	12	0	8	8	4	4	8

* Alueiden komitean 10. tammikuuta 2010 voimaan tulleen työjärjestyksen 51 artiklan 2 kohdassa todetaan, että "komitean lausuntoihin sisältyy nimenomainen viittaus toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden soveltamiseen".

Subsidiarity Annual Report 2010_ann1_cdr57_11_fi.doc

R/CdR 57/2011 pt 5 – Appendix 2 (en→fi)MS/SH/ar,ev

.../...

CIVEX

Yleiskatsaus 1. syyskuuta 2009 – 31. joulukuuta 2010 hyväksytyihin lausuntoihin

AK:n valiokunta	Lausunnon viite	Pvm	Otsikko	Onko kyseessä säädösehdotus?	Onko toissijaisuusperiaatteen toteutumisen seurantaverkosto kuultu?	Arvioidaanko lausunnossa toissijaisuusperiaatteen noudattamista?	Muut viittaukset toissijaisuusperiaatteeseen / suhteellisuusperiaatteeseen / lainsäädännön parantamiseen
CIVEX	KOM(2010) 171	2.12.2010	Toimintasuunnitelma Tukholman ohjelman toteuttamiseksi	Ei	Ei	Ei	Kyllä. Vedotaan toissijaisuusperiaatteeseen paikallis- ja alueviranomaisten kutsumiseksi mukaan toimintasuunnitelman täytäntöönpanoon ja tulevan lainsäädännön valmisteleminen, myös vaikutusten arviointiin.
CIVEX	Oma-aloitteinen lausunto	2.12.2010	Itäinen kumppanuus – Valko-Venäjä	Ei	Ei	Ei	Ei
CIVEX	Oma-aloitteinen lausunto	2.12.2010	Itäinen kumppanuus – Armenia	Ei	Ei	Ei	Ei
CIVEX	Oma-aloitteinen lausunto	6.10.2010	Georgian paikallis- ja aluehallinto	Ei	Ei	Ei	Ei
CIVEX	Oma-aloitteinen lausunto	6.10.2010	Itäinen kumppanuus – Moldova	Ei	Ei	Ei	Ei
CIVEX		10.6.2010	Alue- ja paikallisyhteistyö lapsen oikeuksien turvaamiseksi	Ei	Ei	Ei	Kyllä. Korostetaan tarvetta noudattaa toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteita tulevassa toiminnassa.
CIVEX	KOM(2010) 119	10.6.2010	Kansalaisaloite	Kyllä	Ei	Ei. Lainsäätämistäjärjestyksessä hyväksyttävällä säädöksellä pannaan suoraan täytäntöön perussopimuksen määräyksiä, eikä toissijaisuusperiaatetta sovelleta.	Kyllä. Muistutetaan, että lainsäätämistäjärjestyksessä hyväksyttävien EU:n säädösten on EU:n yksinomaiseen toimivaltaan kuulumattomilla aloilla oltava toissijaisuusperiaatteen mukaisia. Lisäksi tehdään ehdotuksia toissijaisuusperiaatteen noudattamisen varmistamiseksi hyväksyttävyyden edellytyksenä.
CIVEX	KOM (2010) 159, 163, 127, 126, 128, SEC(2010) 121 & 265	9.6.2010	Kevätpaketti: toimintasuunnitelma vuosituhtaan tavoitteiden tueksi	Ei	Ei	Ei	Ei

AK:n valiokunta	Lausunnon viite	Pvm	Otsikko	Onko kyseessä säädösehdotus?	Onko toissijaisuusperiaatteen toteutumisen seurantaverkoston kuultu?	Arvioidaanko lausunnossa toissijaisuusperiaatteen noudattamista?	Muut viittaukset toissijaisuusperiaatteeseen / suhteellisuusperiaatteeseen / lainsäädännön parantamiseen
CIVEX	KOM(2009) 533	9.6.2010	Laajentumisstrategia – mahdolliset ehdokasvaltiot	Ei	Ei	Ei	Ei
CIVEX	KOM(2009) 533	14.4.2010	Laajentumisstrategia – ehdokasvaltiot	Ei	Ei	Ei	Kyllä. Korostetaan tarvetta noudattaa toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteita tulevassa toiminnassa.
CIVEX (+ entinen CONST-IV)	KOM (2009) 15 & 17 KOM (2008) 32 & 33 & 586	3.12.2009	Säädöskäytännön parantaminen 2007–2008	Ei	Ei	Ei	Kyllä. Toissijaisuusperiaate on lausunnossa keskeisessä asemassa.
CIVEX (+ entinen CONST-IV)	KOM (2009) 135 & 136	3.12.2009	Lasten seksuaalisen hyväksikäytön ja ihmiskaupan torjunta	Kyllä	Ei	Kyllä, joskin lausunnon asianomaisessa kohdassa viitataan pikemminkin suhteellisuusperiaatteeseen.	Ei
CIVEX (+ entinen CONST-IV)	KOM (2009) 262 & 263	7.10.2009	Tukholman ohjelma	Ei	Ei	Ei	Kyllä. Korostetaan tarvetta noudattaa toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteita tulevassa toiminnassa.
CIVEX (+ entinen CONST-IV)	KOM (2008) 360 & 815 & 820 & 66	7.7.2009	Tuleva yhteinen eurooppalainen turvapaikkajärjestelmä II	Ei	Ei	Ei	Kyllä. Korostetaan tarvetta noudattaa toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteita tulevassa toiminnassa.

COTER

Yleiskatsaus 1. syyskuuta 2009 – 31. joulukuuta 2010 hyväksytyihin lausuntoihin

AK:n valiokunta	Lausunnon viite	Pvm	Otsikko	Onko kyseessä säädös-ehdotus?	Onko toissijaisuusperiaatteen toteutumisen seurantaverkostoa kuultu?	Arvioidaanko lausunnossa toissijaisuusperiaatteen noudattamista?	Muut viittaukset toissijaisuusperiaatteeseen / suhteellisuusperiaatteeseen / lainsäädännön parantamiseen
COTER	KOM(2010) 110	2.12.2010	Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Koheesio-politiikkaan liittyvä strategiaraportti 2010 vuosien 2007–2013 ohjelmien toteuttamisesta	Ei	Ei	Ei	Kyllä
COTER	Suuntaa-antava lausunto	5.10.2010	Koheesiopolitiikan panos Eurooppa 2020 -strategiaan	Ei	Ei	Ei	Kyllä
COTER	Oma-aloitteinen lausunto	5.10.2010	AK:n oma-aloitteinen lausunto aiheesta "Strategia Pohjanmeren ja Englannin kanaalin aluetta varten"	Ei	Ei	Ei	Kyllä
COTER	Suuntaa-antava lausunto	9.6.2010	Kaupunkien elvyttämisen rooli Euroopan tulevassa kaupunkikehityksessä	Ei	Ei	Ei	Kyllä
COTER	KOM(2009) 248	15.4.2010	Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Euroopan unionin strategia Itämeren aluetta varten	Ei	Ei	Ei	Kyllä
COTER	Suuntaa-antava lausunto	15.4.2010	Suuntaa-antava lausunto aiheesta "Koheesiopolitiikan tulevaisuus"	Ei	Ei	Ei	Kyllä
COTER	KOM(2009) 490	15.4.2010	Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Kaupunkiliikenteen toimintasuunnitelma	Ei	Kyllä	Kyllä	Kyllä

AK:n valiokunta	Lausunnon viite	Pvm	Otsikko	Onko kyseessä säädös-ehdotus?	Onko toissijaisuus-periaatteen toteutumisen seurantaverkosta kuultu?	Arvioidaanko lausunnossa toissijaisuus-periaatteen noudattamista?	Muut viittaukset toissijaisuusperiaatteeseen / suhteellisuusperiaatteeseen / lainsäädännön parantamiseen
COTER	KOM(2009) 295	10.2.2010	Komission kertomus Euroopan parlamentille ja neuvostolle – Kuudes taloudellista ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta käsittelevä kertomus	Ei	Ei	Ei	Kyllä
COTER	KOM(2009) 279	4.12.2009	Komission tiedonanto – Kestävä tulevaisuus liikenteelle: kohti yhtenäistä, teknologiavetoista ja käyttäjäystävällistä järjestelmää	Ei	Ei	Ei	Kyllä
COTER	KOM(2009) 44	7.10.2009	Vihreä kirja – Euroopan laajuinen liikenneverkko: Katsaus politiikkaan – Integroidumpi Euroopan laajuinen liikenneverkko yhteisen liikennepolitiikan tueksi	Ei	Ei	Ei	Ei
COTER	KOM(2008) 852	7.10.2009	Ehdotus: Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus kilpailukykyisen tavaraliikenteen eurooppalaisesta rautatieverkosta	Kyllä	Ei	Ei	Ei

ECOS

Yleiskatsaus 1. syyskuuta 2009 – 31. joulukuuta 2010 hyväksytyihin lausuntoihin

AK:n valiokunta	Lausunnon viite	Pvm	Otsikko	Onko kyseessä säädös-ehdotus?	Onko toissijaisuusperiaatteen toteutumisen seurantaverkostoa kuultu?	Arvioidaanko lausunnossa toissijaisuusperiaatteen noudattamista?	Muut viittaukset toissijaisuusperiaatteeseen / suhteellisuusperiaatteeseen / lainsäädännön parantamiseen
ECOS	KOM(2010) 133	14.12.2010	Romaniväestön sosiaalinen ja taloudellinen integraatio Euroopassa	Ei	Ei	Kyllä	Kyllä
ECOS	KOM(2010) 250 ja 367	7.12.2010	Talouspolitiikan koordinoinnin tehostaminen	Ei	Kyllä	Ei	Kyllä
ECOS	KOM(2009) 615	20.10.2010	Julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksien kehittäminen	Ei	Ei	Ei	Kyllä
ECOS	Oma-aloitteinen lausunto	20.10.2010	Asunnottomuuden torjunta	Ei	Ei	Ei	Kyllä
ECOS	KOM(2009) 614	8.9.2010	Kaupparekistereiden yhteenliittäminen	Ei	Ei	Ei	Kyllä
ECOS	KOM(2009) 180	22.4.2010	Lausunto väestön ikääntymisen vaikutuksista	Ei	Ei	Ei	Ei
ECOS	Oma-aloitteinen lausunto	10.2.2010	Kestävät ja yhteiset ratkaisut eurooppalaisen autoteollisuuden haasteisiin vastaamiseksi ja sen alueellisen sitoutumisen vahvistamiseksi	Ei	Ei	Ei	Ei
ECOS	Oma-aloitteinen lausunto	10.2.2010	Lissabonin strategian tulevaisuus vuoden 2010 jälkeen	Ei	Ei	Ei	Ei
ECOS	KOM(2009) 254 lopullinen	10.2.2010	AK:n lausunto Euroopan vapaaehtoistyön teemavuodesta	Kyllä	Ei	Ei	Ei
ECOS	KOM(2008) 868	3.12.2009	Uudet taidot uusia työpaikkoja varten – Työmarkkinoiden ja ammattitaitotarpeiden ennakoiminen ja yhteensovittaminen	Ei	Ei	Ei	Ei
ECOS	KOM(2009) 333	9.11.2009	Progress-mikrorahoitusjärjestely	Kyllä	Ei	Kyllä	Ei
ECOS	Oma-aloitteinen lausunto	7.10.2009	Alue- ja paikallisviranomaisten ensisijaiset toimet naisiin kohdistuvan väkivallan estämiseksi ja uhreille annettavan avun	Ei	Ei	Ei	Kyllä

AK:n valiokunta	Lausunnon viite	Pvm	Otsikko	Onko kyseessä säädösehdotus?	Onko toissijaisuusperiaatteen toteutumisen seurantaverkosta kuultu?	Arvioidaanko lausunnossa toissijaisuusperiaatteen noudattamista?	Muut viittaukset toissijaisuusperiaatteeseen / suhteellisuusperiaatteeseen / lainsäädännön parantamiseen
			parantamiseksi				

EDUC

Yleiskatsaus 1. syyskuuta 2009 – 31. joulukuuta 2010 hyväksytyihin lausuntoihin

AK:n valiokunta	Lausunnon viite	Pvm	Otsikko	Onko kyseessä säädös-ehdotus?	Onko toissijaisuusperiaatteen toteutumisen seurantaverkosta kulttu?	Arvioidaanko lausunnossa toissijaisuusperiaatteen noudattamista?	Muut viittaukset toissijaisuusperiaatteeseen / suhteellisuusperiaatteeseen / lainsäädännön parantamiseen
EDUC	KOM(2010) 245	16.10.2010	Euroopan digitaalistrategia	Ei	Ei	Kyllä	Kyllä. Mainitaan erityisesti tarve noudattaa toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteita tulevassa toiminnassa sekä toteutettavien toimenpiteiden suunnittelussa, täytäntöönpanossa ja hallinnoinnissa.
EDUC	KOM(2010) 76	9.6.2010	Euroopan kulttuuriperintötunnus	Kyllä	Ei	Kyllä	Kyllä. Kehotetaan toissijaisuusperiaatteeseen viitaten kutsumaan paikallis- ja alueviranomaiset mukaan tunnusta tavoittelevien ehdokashankkeiden valintaan.
EDUC	KOM (2009) 586 & 479	15.4.2010	Taajuusylijäämä / Julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuus tulevaisuuden internetiä varten	Ei	Ei	Ei	Kyllä. Kehotetaan toissijaisuusperiaatteeseen viitaten antamaan paikallis- ja alueviranomaisille mahdollisuus päättää taajuusalueiden käytöstä. Samalla kuitenkin tunnustetaan myös EU:n tason koordinoinnin tarve (mittakaavaetujen saamiseksi investointien yhteydessä ja taajuusalueiden tehokkaaksi hyödyntämiseksi).
EDUC	KOM (2009) 512 & 607	14.4.2010	Yhteinen strategia keskeisiä kehitystä vauhdittavia teknologioita varten	Ei	Ei	Kyllä	Ei

AK:n valiokunta	Lausunnon viite	Pvm	Otsikko	Onko kyseessä säädösehdotus?	Onko toissijaisuusperiaatteen toteutumisen seurantaverkostoa kuultu?	Arvioidaanko lausunnossa toissijaisuusperiaatteen noudattamista?	Muut viittaukset toissijaisuusperiaatteeseen / suhteellisuusperiaatteeseen / lainsäädännön parantamiseen
EDUC	Oma-aloitteinen lausunto	10.2.2010	(Uus)lukutaidottomuuden vähentäminen	Ei	Kyllä. Avoin kuuleminen, johon saatiin 3 vastausta. Niitä ei suoraan mainita lausunnossa, mutta hyödynnetään yhdessä alue- ja paikallistason toimijoiden kanssa käydyssä keskustelun kanssa.	Ei	Ei
EDUC	KOM (2009) 278 & 212	10.2.2010	Esineiden internet – Toimintasuunnitelma Euroopalle – Julkisen sektorin hallussa olevien tietojen uudelleenkäyttö	Ei	Ei	Ei	Ei
EDUC	KOM(2009) 329	10.2.2010	Vihreä kirja – Edistetään nuorten oppimiseen liittyvää liikkuvuutta	Ei	Ei	Ei	Ei
EDUC	KOM(2009) 200	10.2.2010	EU:n nuorisostrategia	Ei	Kyllä. Kohdennetut kuulemiset, joihin saatiin 5 vastausta. Ne mainitaan erityisesti lausunnossa.	Ei	Kyllä. Kehotetaan toissijaisuusperiaatteeseen viitaten kutsumaan paikallis- ja alueviranomaiset osallistumaan uusien ja jo olemassa olevien aloitteiden kannustamiseen, panemiseen alulle ja tukemiseen.
EDUC	Oma-aloitteinen lausunto	3.12.2009	Medialukutaito ja mediakasvatuksen asema EU:n koulutuspolitiikassa	Ei	Ei	Ei	Kyllä. Korostetaan erityisesti tarvetta noudattaa toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteita tulevassa toiminnassa.
EDUC	KOM (2009) 116 & 184 & 108	3.12.2009	Tieto- ja viestintäteknologia tieteen palveluksessa – Tieto- ja viestintäteknologian tutkimus-, kehitys- ja innovointistrategia	Ei	Ei	Ei	Ei

ENVE

Yleiskatsaus 1. syyskuuta 2009 – 31. joulukuuta 2010 hyväksytyihin lausuntoihin

AK:n valiokunta	Lausunnon viite	Pvm	Otsikko	Onko kyseessä säädösehdotus?	Onko toissijaisuusperiaatteen toteutumisen seurantaverkoston kuultu?	Arvioidaanko lausunnossa toissijaisuusperiaatteen noudattamista?	Muut viittaukset toissijaisuusperiaatteeseen / suhteellisuusperiaatteeseen / lainsäädännön parantamiseen
ENVE	Suuntaa-antava lausunto	1.12.2010	EU:n energia-alan toimintasuunnitelma 2011–2020	Ei	Ei	Ei	Tulevien EU:n aloitteiden on oltava toissijaisuusperiaatteen mukaisia.
ENVE	KOM(2010) 86	1.12.2010	Kansainvälinen ilmastopoliittinen Kööpenhaminan konferenssin jälkeen	Ei	Ei	Ei	Tulevien EU:n aloitteiden on oltava toissijaisuusperiaatteen mukaisia. Erityisesti painotetaan, että "laaja-alaisen integroidun energia- ja ilmastopoliittisen toimintamallin ja toissijaisuusperiaatteen välinen jännite on otettava tarkasti huomioon".
ENVE	KOM(2009) 433	5.10.2010	BKT ja muut indikaattorit – Edistyksen mittaaminen	Ei		On toissijaisuusperiaatteen mukainen.	Ei

AK:n valiokunta	Lausunnon viite	Pvm	Otsikko	Onko kyseessä säädösehdotus?	Onko toissijaisuusperiaatteen toteutumisen seurantaverkostoa kuultu?	Arvioidaanko lausunnossa toissijaisuusperiaatteen noudattamista?	Muut viittaukset toissijaisuusperiaatteeseen / suhteellisuusperiaatteeseen / lainsäädännön parantamiseen
ENVE	EU:n puheenjohtajavaltion Espanjan pyytämä suuntaa-antava lausunto	5.10.2010	Paikallis- ja alueviranomaisten rooli tulevassa ympäristöpolitiikassa	Ei	Ei	Ei	Komitea "sitoutuu hyödyntämään lausuntoja laatiessaan paikallis- ja aluehallinnon toimijoiden ruohonjuuritason kokemuksia. Tämä merkitsee muun muassa AK:n erityisverkostojen, toissijaisuusperiaatteen toteutumisen seurantaverkoston ja Eurooppa 2020 -seurantafoorumin kohdennettua kuulemistä sekä kuulemisten järjestämistä paikallis- ja aluetason järjestöille".
ENVE	KOM(2010) 4	10.6.2010	Biologista monimuotoisuutta koskeva eurooppalainen ja kansainvälinen politiikka vuoden 2010 jälkeen	Ei	Kuulemiset vaikutusten arvioimiseksi 9.9. ja 5.11.2010, 16 vastausta 10 jäsenvaltiosta.	Ei	Tulevien EU:n aloitteiden on oltava toissijaisuusperiaatteen mukaisia.
ENVE	KOM (2009) 378 & 469	15.4.2010	Ympäristövaikutusten arviointia ja strategista ympäristöarviointia koskevien direktiivien parantaminen	Ei	Kohdennettu kuuleminen 24.11.2009 – 8.1.2010, vastauksia 4 jäsenvaltiosta. Kuulemistä ei mainita lausunnossa.	Ei	Tulevien EU:n aloitteiden on oltava toissijaisuusperiaatteen mukaisia.
ENVE entinen DEVE	KOM (2008) 809 & 810	4.12.2009	Vaarallisten aineiden käytön rajoittaminen sähkö- ja elektroniikkalaitteissa ja sähkö- ja elektroniikkalaiteromun käsittely	Kyllä	Ei	On toissijaisuusperiaatteen mukainen.	Ei
ENVE entinen DEVE	Oma-aloitteinen lausunto	4.12.2009	Metsäpolitiikka: 20–20–20-tavoitteet	Ei	Ei	Ei	Tulevien EU:n aloitteiden on oltava toissijaisuusperiaatteen mukaisia.

AK:n valiokunta	Lausunnon viite	Pvm	Otsikko	Onko kyseessä säädösehdotus?	Onko toissijaisuusperiaatteen toteutumisen seurantaverkoston kuultu?	Arvioidaanko lausunnossa toissijaisuusperiaatteen noudattamista?	Muut viittaukset toissijaisuusperiaatteeseen / suhteellisuusperiaatteeseen / lainsäädännön parantamiseen
ENVE entinen DEVE	KOM(2009) 147	7.10.2009	Valkoinen kirja – Ilmastomuutokseen sopeutuminen: Kohti eurooppalaista toimintakehystä	Ei	Ei	Ei	Tulevien EU:n aloitteiden on oltava toissijaisuusperiaatteen mukaisia.
ENVE entinen DEVE	KOM(2009) 82	7.10.2009	Luonnonkatastrofien ja ihmisen aiheuttamien katastrofien ehkäisyyn sovellettava yhteisön lähestymistapa	Ei	Ei	Ei	Tulevien EU:n aloitteiden on oltava toissijaisuusperiaatteen mukaisia.

NAT

Yleiskatsaus 1. syyskuuta 2009 – 31. joulukuuta 2010 hyväksytyihin lausuntoihin

AK:n valiokunta	Lausunnon viite	Pvm	Otsikko	Onko kyseessä säädös-ehdotus?	Onko toissijaisuusperiaatteen toteutumisen seurantaverkosta kuultu?	Arvioidaanko lausunnossa toissijaisuusperiaatteen noudattamista?	Muut viittaukset toissijaisuusperiaatteeseen / suhteellisuuseriaatteeseen / lainsäädännön parantamiseen
NAT		2.12.2010	Alue- ja paikallisviranomaisten rooli vuosien 2008–2013 terveysstrategian täytäntöönpanossa	Ei	Kyllä. Kohdennettu kuuleminen, 7 vastausta. Kuulemista ei erikseen mainita, mutta useita sen päätelmiä on otettu huomioon.	Periaatteen noudattamisesta muistutetaan, mutta sitä ei varsinaisesti arvioida.	Koska kyseessä on väliarviointi, lausunnossa arvioidaan paikallis- ja alueviranomaisten osallistumista strategian täytäntöönpanoon. Paikallis- ja alueviranomaisten osallistumisen tehostamiseksi on tehtävä suuria parannuksia.
NAT	KOM(2009) 466 lopullinen	10.6.2010	Kohti yhdenntettyä meripolitiikkaa hallintotapojen parantamiseksi Välimerellä	Kyllä	Ei	Toissijaisuusperiaatteen (erityinen maininta) ja suhteellisuuseriaatteen noudattaminen on kunnossa.	Paikallis- ja alueviranomaisten osallistumisen tehostamiseksi on tehtävä suuria parannuksia.
NAT	Ei viiteasiakirjaa.	9.6.2010	YMP:n tulevaisuus vuoden 2013 jälkeen	Ei	Ei	Ei (Aihe kuuluu EU:n yksinomaiseen toimivaltaan.)	Vahvistetaan toissijaisuusperiaatteen käytännön arvo kaikkein kansalaisyhteiskunnan lähimmäisen hallintomuodon kannalta. Lisäksi kehoitetaan useaan otteeseen tehostamaan paikallis- ja alueviranomaisten osallistumista toimivan monitasoisen hallinnon varmistamiseksi.
NAT	KOM(2009) 567 lopullinen	14.4.2010	Solidaarinen terveydenhuolto: terveyserojen vähentäminen EU:ssa	Ei	Kyllä, vaikutustenarviointi. Toissijaisuusperiaatteen toteutumisen seurantaverkoston panosta vaikutustenarviointiin ei mainita lausunnossa.	Toissijaisuusperiaatteen (erityinen maininta) ja suhteellisuuseriaatteen noudattaminen on kunnossa.	Kehotetaan lisäämään paikallis- ja alueviranomaisten osallistumista päätöksentekovaiheessa.

AK:n valiokunta	Lausunnon viite	Pvm	Otsikko	Onko kyseessä säädös-ehdotus?	Onko toissijaisuusperiaatteen toteutumisen seurantaverkoston kuultu?	Arvioidaanko lausunnossa toissijaisuusperiaatteen noudattamista?	Muut viittaukset toissijaisuusperiaatteeseen / suhteellisuusperiaatteeseen / lainsäädännön parantamiseen
NAT	KOM(2009) 162 lopullinen ja KOM(2009) 163 lopullinen	4.12.2009	Vihreä kirja – Yhteisen kalastuspolitiikan uudistus ja vesiviljelyn kestävä tulevaisuuden turvaaminen	Ei	Ei	Ei	Ei
NAT	KOM(2009) 128 lopullinen	7.10.2009	YMP:n yksinkertaistaminen EU:ssa – menestys kaikkien kannalta	Ei	Ei	Ei	Muistutetaan, että on tärkeää tehostaa paikallis- ja alueviranomaisten kuulemista ja että YMP tulee sisällyttää osaksi monitasoisen hallinnon prosessia.
NAT entinen DEVE	KOM(2008) 662 lopullinen, KOM(2008) 663 lopullinen, KOM(2008) 664 lopullinen, KOM(2008) 665 lopullinen, KOM(2008) 666 lopullinen, KOM(2008) 668 lopullinen	7.10.2009	AK:n lausunto lääkeainepaketista	Ei	Ei	Kyllä	Ehdotettu direktiivi koskee suoraan alue- ja paikallisviranomaisia, sillä monissa jäsenvaltioissa niillä on toimivalta terveyden- ja sairaanhoitoa koskevissa kysymyksissä. Komissio ei ehdotuksessaan ole ottanut huomioon tätä paikallista ja alueellista roolia. Toissijaisuusperiaate tulisi säilyttää. Paikallis- ja alueviranomaisten osallistumisen tehostamiseksi on tehtävä suuria parannuksia.

EUROOPAN UNIONI

Alueiden komitea

TOISSIJAISUUSPERIAATETTA KÄSITTELEVÄ SELVITYS VUODELTA 2010

Toissijaisuusperiaatetta käsittelevä selvitys vuodelta 2010 - Liite 2

Luettelo toissijaisuusperiaatteen toteutumista valvovan verkoston kumppaneista

Tilanne 31. joulukuuta 2010

Lainsäädäntävaltaa käyttäviä alueita edustavat parlamentit tai edustajistot

Ala-Itävallan maapäivät	Itävalta
Burgenlandin maapäivät	Itävalta
Kärntenin maapäivät	Itävalta
Vorarlbergin maapäivät	Itävalta
Flaamilainen parlamentti	Belgia
Vallonian alueparlamentti	Belgia
Brysselin pääkaupunkialueen parlamentti	Belgia
Belgian ranskankielisen yhteisön parlamentti	Belgia
Ahvenanmaan maakuntapäivät	Suomi
Baijerin maapäivät	Saksa
Baden-Württembergin maapäivät	Saksa
Nordrhein-Wetsfalenin maapäivät	Saksa
Niedersachsenin maapäivät	Saksa
Schleswig-Holsteinin maapäivät	Saksa
Emilia-Romagnan aluevaltuusto	Italia
Marchen aluevaltuusto	Italia
Sardinian aluevaltuusto	Italia
Toscanan aluevaltuusto	Italia
Friuli-Venezia Giulian aluevaltuusto	Italia
Abruzzon aluevaltuusto	Italia
Madeiran itsehallintoalueen aluevaltuusto	Portugali
Asturiasin ruhtinaskunnan aluevaltuusto	Espanja
Baskimaan itsehallintoalueen parlamentti	Espanja
Katalonian parlamentti	Espanja
Extremaduran aluevaltuusto	Espanja
Walesin edustajisto	Yhdistynyt kuningaskunta
Pohjois-Irlannin edustajisto	Yhdistynyt kuningaskunta

Lainsäädäntävaltaa käyttävien alueiden hallitukset tai toimeenpanoelimet

Osavaltioiden päämiesten kokous	Itävalta
Ala-Itävallan osavaltiohallitus	Itävalta
Wienin kaupunginhallitus	Itävalta
Vorarlbergin osavaltiohallitus	Itävalta
Flanderin aluehallitus	Belgia
Baijerin osavaltiohallitus	Saksa
Hessenin osavaltiohallitus	Saksa
Niedersachsenin osavaltiohallitus	Saksa
Sachsenin osavaltiohallitus	Saksa
Abruzzon aluehallitus	Italia
Bolzano-Alto Adigen autonomisen maakunnan hallitus	Italia
Lombardian aluehallitus	Italia
Piemonten aluehallitus	Italia
Veneton aluehallitus	Italia
Azorien aluehallitus	Portugali
Baskimaan hallitus	Espanja
Kanariansaarten aluehallitus	Espanja
Galician itsehallintoalueen aluevaltuusto	Espanja
Madridin itsehallintoalueen aluehallitus	Espanja
Valencian itsehallintoalueen aluehallitus	Espanja
Murcian aluevaltuusto	Espanja

Alue- ja paikallisviranomaiset, joilla ei ole lainsäädäntävaltaa

Sofian kaupunki	Bulgaria
Zlínin kaupunki	Tšekki
Auvergnen aluevaltuusto	Ranska
Dunkerquen kaupunki	Ranska
Euren lääninvaltuusto	Ranska
Augsburgin kaupunki	Saksa
Erlangenin kaupunki	Saksa
Patrasin kunta	Kreikka
Budapestin kaupunki	Unkari
Alessandrian maakuntavaltuusto	Italia
Radviliškisin itsehallintokunta	Liettua
Flevolandin lääninhallitus	Alankomaat
Twenten kaupunki (Almelon, Bornen, Enscheden, Hengelon ja Oldenzaalin kunnat)	Alankomaat
Overijsselin lääni	Alankomaat

Lódzin kaupunki	Puola
Lódzkie aluejohtaja	Puola
Mazowieckien aluejohtaja	Puola
Wielkopolskan aluejohtaja	Puola
Pomorskien aluevaltuusto	Puola
Śląskin voivodikunnan hallitus	Puola
Hunedoaran kaupunki	Romania
Taviran kaupunki	Portugali
Galaşin lääninvaltuusto	Romania
Košicen itsehallintoalueen hallitus	Slovakia
Nitran itsehallintoalueen hallitus	Slovakia
Izolan kaupunki	Slovenia
Barcelonan maakunnanvaltuusto	Espanja
Ceutan autonominen erillisalue	Espanja
Madridin kaupunki	Espanja
Göteborgin kaupunki	Ruotsi
Länsi-Götanmaan aluevaltuusto	Ruotsi
Skoonen aluehallitus	Ruotsi

Alue- ja/tai paikallisviranomaisten järjestöt

Arco latino	eurooppalainen järjestö
Euroopan alueiden liitto	eurooppalainen järjestö
Euroopan raja-alueiden liitto	eurooppalainen järjestö
Euroopan alueiden lainsäädäntävaltaa käyttävien edustajistojen konferenssi (CALRE)	eurooppalainen järjestö
Euroopan kuntien ja alueiden neuvosto (CEMR)	eurooppalainen järjestö
Eurocities	eurooppalainen järjestö
Kyproksen kuntaliitto	Kypros
Tanskan alueiden liitto	Tanska
Tanskan kuntaliitto	Tanska
Suomen kuntaliitto	Suomi
Ranskan alueiden liitto	Ranska
Lozèren pormestarien ja vaaleilla valittujen edustajien yhdistys	Ranska
Saksan kaupunkien ja kuntien liitto	Saksa
Saksan piirikuntaliitto	Saksa
Kreikan lääninviranomaisten liitto	Kreikka
Euroopan kuntien ja alueiden neuvoston Italian osasto (AICCRE)	Italia
Italian maakuntien liitto	Italia
Latvian paikallis- ja alueviranomaisten liitto	Latvia
Liettuan paikallisviranomaisten liitto	Liettua
Alankomaiden läänien liitto	Alankomaat

Romanian kuntaliitto	Romania
Romanian lääninvaltuustojen kansallinen liitto	Romania
Aragonin kuntaliitto	Espanja
Extremaduran kunta- ja maakuntaliitto	Espanja
Ruotsin kuntien ja maakäräjien liitto	Ruotsi
Skotlannin paikallisviranomaisten yleiskokous	Yhdistynyt kuningaskunta

AK:n maakohtaiset valtuuskunnat

Irlannin valtuuskunta	Irlanti
Luxemburgin valtuuskunta	Luxemburg
Maltan valtuuskunta	Malta
Yhdistyneen kuningaskunnan valtuuskunta	Yhdistynyt kuningaskunta

Kansalliset parlamentit

Itävallan liittoneuvosto (<i>Bundesrat</i>)	Itävalta
Ranskan senaatti	Ranska
Kreikan parlamentti	Kreikka